

Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

Postoj adolescentů k homosexualitě

Approach adolescent to homosexuality

Vedoucí práce:

PhDr. Ivana Nováková

Autor:

Karolina Bílková

Rok: 2012

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Ivaně Novákové za její rady a čas, který mi věnovala při řešení dané problematiky. Dále bych ráda poděkovala mé rodině a přátelům za jejich trpělivost. A v neposlední řadě bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří mi poskytli potřebné informace.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato diplomová práce byla umístěna v Ústřední knihovně UK a používána ke studijním účelům.

V Praze dne

Karolina Bílková

Anotace:

Bakalářská práce „Postoj adolescentů k homosexualitě“ se skládá ze dvou částí. První je část teoretická a druhá praktická.

V teoretické části se zabývám homosexualitou, jak z pohledu historického, tak i současného. Cílem této části je seznámit se blíže s problematikou homosexuality. V praktické části provádím dotazníkové šetření na středních školách a rozhovory s homosexuály. Zde bylo cílem zjistit, zda vyšší vzdělání má vliv na názory dospívajících na tuto problematiku. V rozhovorech s homosexuály chci poukázat na to, jak osoby s touto sexuální orientací vnímají postoje společnosti k této problematice.

Annotation:

This paper's thesis „Approach adolescent to homosexuality” is divided to two parts. The first part is theoretical and the second is practical.

In the theoretical part I deal with the topic of homosexuality from the historical and present perspective. The goal of this part is to introduce the main problems of homosexuality. In the practical part I carry out a survey on high schools and interviews six homosexuals. The goal of the survey was to found out if the higher education on schools has influence to the opinion of adolescents on these problems. I want to point out how persons with this sexual orientation sense the attitude of society to homosexuality in the interviews with homosexuals.

Klíčová slova: adolescent, AIDS, coming out, gay, homofobie, homosexualita, lesba, předsudek

Key words: adolescent, AIDS, coming out, gay, homophobia, homosexuality, lesbian, prejudice

Obsah

Úvod	8
Teoretická část	11
1. Homosexualita	11
1.1 Používané termíny	11
1.2 Příčiny vzniku homosexuality	16
1.2.1 Genetické vlivy	17
1.2.2 Endokrinnologické výzkumy	18
1.2.3 Morfologické a fyziologické výzkumy	19
2. Coming out	21
2.1 Co je to coming out?	21
2.2 Fáze coming out	22
2.3 Adolescenti a coming out	23
2.4 Coming out a škola	24
3. Homofobie	25
4. Registrované partnerství	28
4.1 Historie zákonů	28
4.2 Zákony dnes	29
4.3 Vznik a zánik registrovaného partnerství	31
4.3.1 Práva a povinnosti partnerů	32
4.4 Registrované partnerství a děti	32
4.4.1 Výchova vlastních dětí	32
4.4.2 Osvojení (adopce)	33
4.4.3 Pěstounská péče	34
4.4.4 Povinnosti partnera (ky) rodiče dítěte	34
4.5 Registrované partnerství ve světě	34
5. Homosexualita z pohledu dějin a víry	35

5.1 Pravek a kmenová náboženství.....	35
5.2 Starověk a polyteismus.....	36
5.2.1 Egypt.....	36
5.2.2 Řecko.....	36
5.2.3 Řím.....	38
5.2.4 Čína.....	38
5.3 Středověk a křesťanství.....	38
5.4 Novověk.....	39
5.5 Devatenácté století.....	39
5.6 Současnost a ostatní náboženství.....	40
5.6.1 Judaismus.....	40
5.6.2 Islám.....	41
5.6.3 Východní náboženství.....	41
Praktická část.....	42
6. Dotazníkové šetření.....	42
6.1 Výběr respondentů.....	42
6.2 Stanovení hypotéz.....	42
6.3 Výsledky šetření.....	42
6.4 Shrnutí k dotazníkům.....	50
7. Rozhovory.....	51
7.1 Výběr respondentů.....	51
7.2 Vedení rozhovoru.....	51
7.3 Samostatné rozhovory.....	51
7.3.1 Aknur.....	51
7.3.2 Karel.....	52
7.3.3 Lída.....	52
7.3.4. Ondřej.....	53
7.3.5. Iveta.....	53

7.3.6 Honza.....	53
7.4 Shrnutí k rozhovorům:.....	54
Závěr.....	56
Použitá literatura:.....	57
Další zdroje:.....	58
Přílohy:	59

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je problematika vztahu adolescentů k homosexualitě. V různých kulturách a v určitých dobách byl vnímán různě. V některých kulturách se k homosexualitě vyjadřovaly jako k něčemu naprosto „normálnímu“, v jiných homosexualitu trestaly přímo smrtí. Dnešní přístup k homosexualitě je ovlivněn nejen náboženstvím, ale i společenskými normami, výchovou, tradicí, i legislativou jednotlivých zemí.

Musíme vědět, že homosexualita není nemoc, i přesto se ji mnozí odborníci (psychoterapeuti, psychoanalytici atp.) snaží léčit. Avšak postoje k homosexuálům se měnily a mění podstatným způsobem. I přesto je homosexualita v mnoha zemích považována za trestný čin.

Svou práci jsem si především vybrala poté, co jsem zhlédla dokument „8: mormonský návrh“, který upozorňuje: *„Největší hrozbou pro Spojené státy americké není nukleární zbrojení, globální změny klimatu ani hospodářská krize, ale gayové. Alespoň si to myslí Chris Butters, senátor za stát Utah a mormonský biskup, známý svými homofobními výroky, v nichž homosexualitu suverénně přirovnává k sexuální perverzci. Šokující snímek režiséra Reeda Cowana začíná záběry v době kolem 15. června 2008, přelomového dne pro všechny gaye a lesby v Kalifornii, kdy tamní nejvyšší soud povolil sňatky lidí stejného pohlaví. Jejich nadšení však netrvalo dlouho. O několik měsíců později slavila vítězství v referendu kampaň, která propagovala tzv. Návrh 8, jímž kalifornská ústava právně uznává pouze heterosexuální svazky, a kterou organizovala i financovala konzervativní mormonská církev. Snímek s investigativní přesností stopuje mormonskou taktiku v tajných dokumentech, které svědčí o propracované strategii ovlivňování veřejného mínění kamuflované zástěrkou celospolečenského zájmu, navíc za využití lživých informací. Sleduje také historii mormonského boje s homosexualitou ve vlastních řadách, již „lécila“ elektrošoky i lobotomií.“¹*

Kolem problematiky homosexuality koluje mnoho negativních názorů, které se předávají z generace na generaci, a proto si myslím, že mladí lidé by měli být o tomto tématu více informováni, aby nežili v daných stereotypech. Mezi nejčastější teze patří, že homosexualita je nemoc, že homosexuální lidé jsou promiskuitní a přenášejí pohlavní nemoci mnohem více než lidé heterosexuální, atd.

¹Jeden svět. 8: mormonský návrh [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <<http://www.jedensvet.cz/2011/filmy-a-z/19341-8-mormonsky-navrh>>

Pokud můžeme mluvit přímo o homofobii, ta je ve světě stále aktuální i přesto, že se mnozí snaží pochopit, že ti lidé jsou stejní a nenávisť k nim není pro nikoho přínosem.

Myslím, že obor sociální pedagogika se snaží naučit tolerovat jedince a pomáhat jim, řekla bych, že dokonce napomáhá k výchově společnosti. Samozřejmě se nezaměřuje pouze na homosexuální jedince, ale může jim pomoci při uplatňování jejich práv. Člověk, který studuje tento obor, by měl vnímat druhého ne podle jeho vzezření, nebo podle toho, jestli je heterosexuál či homosexuál, ale měl by ho brát jako osobnost se vším všudy. Sociální pedagogika se snaží prolomit předsudky v osvětě, vzdělávání, v komunitní práci atd.

Homosexuální občany můžeme potkat všude a každý den je potkáváme, někdy se schovávají za masku, jindy hrdě vystupují, protože se nemají za co stydět. Žijí mezi námi, ve velkých městech, v malých městech. Jsou to lidé různých kultur i ras. Může jim být 20 let, ale i šedesát. Nevěřím, že někdo nepozná za svůj život žádného gaye nebo lesbičku. Jsou stejní jako heterosexuální jedinci, mohou se uplatnit ve všech zaměstnáních, jsou stejně talentovaní.

Přesto se setkávají s nepochopením, diskriminací, verbálními, a dokonce i fyzickými útoky. Ale tito lidé potřebují pochopení a ocenění za to, že se nebojí jít proti proudu, neschovávají se za nějakou masku. Pokud tyto lidi nepochopíme, často se stanou terčem patologického chování. Mnohdy bývají šikanováni, či dokonce fyzicky napadáni. To vede k tomu, že mladí gayové a lesbičky utíkají z domovů, pijí příliš alkohol, začnou brát drogy, mívají psychické problémy (deprese), mnohdy si i vezmou život.

Bakalářská práce je rozdělená do dvou částí. První část je teoretická, druhá praktická.

V teoretické části chci nastínit historické postoje k homosexualitě a historii homosexuality vůbec, dále pak příčiny vzniku homosexuality, vymezení základních pojmů, vztah církve k homosexualitě a homosexuálům, problematiku coming out, homofobii ve společnosti, registrované partnerství.

Druhá část bakalářské práce je část praktická. V ní se zabývám postojem současné mládeže (adolescentů) k problematice homosexuality. K tomu jsem využila dotazníkového šetření na středních školách – vybrala jsem si poslední ročníky. Chtěla jsem zjistit, zda-li má vzdělání vliv na postoj k homosexualitě, ale zajímaly mě i názory studentů na adopci dětí homosexuály, znají-li nějakého homosexuála, jaké s ním mají vztahy atp. Dále jsem se pokusila pomocí rozhovorů s homosexuály zjistit, zda oni mají pocit diskriminace, jestli jejich okolí a rodina ví o jejich orientaci, a jak na situaci reagovali. V rozhovorech jsem

zjišťovala, jestli chtějí uzavřít registrované partnerství, či, pokud by to u nás bylo právně legalizované, adoptovat dítě.

Teoretická část

1. Homosexualita

1.1 Používané termíny

V práci se vyskytuje mnoho odborných termínů a ustálených výrazů, které jsou propojeny s tématem homosexuality. Mezi ně patří především tyto:

- ADOLESCENT

„Jedinec ve věku mezi pubertou a dospělostí.“²

- AIDS (acquired immunodeficiency syndrom = syndrom získaného selhání imunity)

„Nemoc je způsobena virem lidské imonudeficience HIV. AIDS je v současné době neléčitelná choroba.“³

- BISEXUÁL (bisexualka)

„Jedinec s pohlavní náklonností k oběma pohlavím.“⁴

- BISEXUALITA

„Nevyhraněné, zároveň homosexuální i heterosexuální zaměření. Tzn. pro bisexuálního jedince jsou sexuálně přitažlivé osoby obojího pohlaví. Zkr. bi. často neakceptovaná homosexualita.“⁵

- COMING OUT

„Proces rozpoznání atypické sexuální orientace a jejího osvojení.“⁶

„Vnitřní přiznání si, že „jsem jedním z nich“ (vnitřní coming out), tak i sdělení této skutečnosti svému okolí (vnější coming out). Mnoho odborníků a odbornic dokonce

² Slovník cizích slov [online]. 2005 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/adolescent>

³ HAJNOVÁ R., T. NOVÁK a V. CAPPONI. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994, s. 12. ISBN 80-7169-115-1

⁴ KRAUS J., *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2008, s. 112. ISBN 80-200-1415-2.

⁵ HAJNOVÁ R., T. NOVÁK a V. CAPPONI. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994, s. 24. ISBN 80-7169-115-1

⁶ ZVĚŘINA J., *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno. Akademické nakladatelství CERM s.r.o., 2003, s. 123 ISBN 80-7204-264-5

*považuje coming out za celoživotní proces, který nikdy není zcela ukončen. Pro společenský obraz gayů a leseb je podstatný coming out vnější, a to zejména takový, který se neomezuje na okruh nejbližších přátel.*⁷

- DIMORFISMUS

„Pohlavní dvojitvárnost, rozdíly mezi pohlavími (např. v tělesné výšce, v makroskopii i funkcionalitě mozku).“⁸

- EGODYSTONNÍ HOMOSEXUALITA

„Jedinec tuto orientaci odmítá, je sám se sebou v rozporu, touží po heterosexuální adaptaci, není schopen před svým okolím a před sebou orientaci přiznat. Často podléhá depresím, v jejichž průběhu může dojít i k bilančním sebevraždám, které jsou pro okolí často nepochopitelné.“⁹

- EGOSYNTONNÍ HOMOSEXUALITA

„Jedinec je se svojí orientací plně smířen, vyrovnán, přijímá ji, je schopen vůči okolí orientaci přiznat.“¹⁰

- GAY

„Pojmenování pro homosexuála (původně z angličtiny, kde znamená „veselý“), někdy se užívá obecně pro muže i ženy, jindy jen pro muže. Kromě vlastní homosexuální orientace předpokládá alespoň určité sebeuvědomění a ztotožnění se sexuální orientací.“¹¹

„Ve vztahu k ženám označuje pouliční prostitutky (a gay woman).“¹²

- GENDER

⁷ *Kdo je a kdo není lesba* [online]. 27. 12. 2007 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.colourplanet.cz/51548-kdo-je-a-neni-gay-nebo-lesba>

⁸ *Slovník cizích slov* [online]. 2005 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/sexualni-dimorfismus>

⁹ HAJNOVÁ R., T. NOVÁK a V. CAPPONI. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994, s. 55. ISBN 80-7169-115-1

¹⁰ HAJNOVÁ R., T. NOVÁK a V. CAPPONI. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994, s. 55. ISBN 80-7169-115-1

¹¹ *GEJT* [online]. 2006 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.gejt.cz/cteni/coming-out/slovnicek-pojmu.html>

¹² HAJNOVÁ R., T. NOVÁK a V. CAPPONI. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994, s. 49. ISBN 80-7169-115-1

„Pojem, který odkazuje na sociální rozdíly (v protikladu k biologickým rozdílům) mezi muži a ženami, které jsou kulturně a sociálně podmíněné, konstruované, tj. mohou se v čase měnit a různí se jak v rámci jedné kultury, tak mezi kulturami. Jsou předmětem socializace. Závaznost těchto rozdílů tedy není přirozeným, neměnným stavem, ale dočasným stupněm vývoje sociálních vztahů mezi muži a ženami.“¹³

- HETEROSEXUÁL

„Člověk, který je citově i sexuálně přitahován osobami opačného pohlaví. I heterosexuálové mohou občas mít myšlenky na sex se stejným pohlavím, někdy jej dokonce uskuteční, ale jejich zájem je především k osobám opačného pohlaví.“¹⁴

- HETEROSEXUALITA

„Eroticko-sexuální zaměření na osoby opačného pohlaví.“¹⁵

„Sexualita orientovaná na osoby opačného pohlaví; lze v ní rozlišit tři oblasti: a) sexuální orientaci, b) sexuální chování včetně navazování afektivních a partnerských vztahů, c) identitu, tj. vědomí sebe sama jako člověka s určitou sexualitou; uvedené oblasti nemusí být v souladu; z psychologického hlediska je klíčová identita heterosexuálního člověka, z hlediska vztahů s okolím jeho sexuální chování; genderový řád heterosexuality upřednostňuje a vůči neheterosexuálním osobám uplatňuje silné sankce.“¹⁶

- HIV (Human Immunodeficiency Virus)

„Virus způsobující ztrátu obranyschopnosti u člověka. Tento virus napadá v organismu zejména určitou skupinu bílých krvinek, T lymfocytů, v nichž se množí, později je i zabíjí a snižuje tak jejich počet v těle nakaženého člověka. Výrazný pokles počtu bílých krvinek, které hrají důležitou úlohu v obranyschopnosti lidského organismu, vede k selhávání imunity a rozvíjí se v onemocnění AIDS.“¹⁷

„Patří do skupiny retrovirů, původce AIDS.“¹⁸

¹³ Slovník cizích slov [online]. 2005 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/gender>

¹⁴ PAVANEL, Jane. *Kniha o sexu: abeceda pro lepší milování*. V Praze: Egmont ČR, 2002, s. 58. ISBN 80-7186-810-8

¹⁵ HAJNOVÁ R., T. NOVÁK a V. CAPPONI. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994, s. 53. ISBN 80-7169-115-1

¹⁶ SMETÁČKOVÁ I., *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha, MŠMT, 2009, s. 9, ISBN 978-80-7440-016-2

¹⁷ AIDS a HIV [online]. 2011 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.aids-hiv.cz/aids/ooids.html>

¹⁸ STEHLÍKOVÁ, D. (et al) *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Praha: SOHO v ČR. 1995, s. 134

- HOMOFOBIE

„Strach z homosexuality a nenávist k homosexuálním lidem.“¹⁹

„Obava z homosexuality a homosexuálních osob, která může vést k pocitům odporu, nepřátelství až nenávisti a může se stát základem pro odmítající, zesměšňující či ubližující chování vůči homosexuálním lidem, nebo vůči lidem, u kterých je homosexualita předpokládána; v současné době se pojem homofobie používá pro označení uvedených pocitů a chování vůči všem skupinám osob, které nejsou heterosexuální či se jinak vymykají genderovému řádu, tzn. gayové, lesby, transsexuální lidé; homofobie je sociální fenomén, který má původ v genderovém uspořádání společnosti.“²⁰

- HOMOFOB

„Je jedinec, který homosexualitu odmítá jako negativní morální jev a považuje ji tedy za rozmařilost, zvrhlost, zvrácenost proti přírodě či zaslepeně použije převzatého církevního dogmatu.“²¹

- HOMOSEXUALITA

„Sexuální orientace na osoby stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený, teda nezaviněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví.“²²

„Sexualita orientovaná na osoby stejného pohlaví; lze v ní rozlišit tři oblasti: a) sexuální orientaci, b) sexuální chování včetně navazování afektivních a partnerských vztahů, c) identitu; uvedené oblasti nemusí být v souladu; z psychologického hlediska je klíčová identita homosexuálního člověka, z hlediska vztahů s okolím jeho sexuální chování.“²³

- HOMOSEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ

„Ne každé homosexuální chování je motivováno odlišnou sexuální orientací. Platí to např. o náhradních homosexuálních stycích vězňů. Rovněž homosexuální prostituci často

¹⁹ PAVANEL, Jane. *Kniha o sexu: abeceda pro lepší milování*. V Praze: Egmont ČR, 2002, s. 64. ISBN 80-7186-810-8

²⁰ SMETÁČKOVÁ I., *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha, MŠMT, 2009, s. 9, ISBN 978-80-7440-016-2

²¹ 004 [online]. 02. 07. 2005 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.004.cz/co-je-to-homofobie-a-kdo-je-homofob>

²² BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 12, ISBN 80-85526-03-4

²³ SMETÁČKOVÁ I., *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha. MŠMT. 2009. s. 9, ISBN 978-80-7440-016-2

*provozují muži a ženy, kteří sami jsou orientováni heterosexuálně. Konečně ne každý homosexuálně orientovaný jedinec se také homosexuálně chová.*²⁴

- LESBISMUS

„Název odvozen od řeckého ostrova Lesbos, na němž v 6. stol. př. Kr. žila slavná starověká básnířka Sappfó.“

- LESBA

Žena, kterou přitahují jiné ženy. Mnohé homosexuální ženy berou toto označení jako nadávku či urážku.

- LGBT (LBT)

„Souhrnné označení pro homosexuální, bisexuální či transsexuální lidi, případně další skupiny osob, které se vymykají genderovému řádu, jenž stojí na ideálu heterosexuality.“²⁵

- MAJORITA

Většina

- MINORITA

Menšina

- PEDERASTEIA

V dnešním významu *„sexuální vztah mezi dospělým mužem a pohlavně dospělým chlapcem.“²⁶* Lze použít i jako synonymum ke slovu homosexualita.

- PEDOFILIE

„Sexuální láska k dětem, sexuální preference dětí, obvykle prepubertálních. Existuje v heterosexuální i homosexuální formě. Nejčastěji u heterosexuálních mužů.“²⁷

²⁴ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. 1. vyd. Brno: CERM, 2003. S. 120, ISBN 80-7204-264-5

²⁵ SMETÁČKOVÁ I., *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha. MŠMT. 2009. s. 10, ISBN 978-80-7440-016-2

²⁶ HAJNOVÁ R., T. NOVÁK a V. CAPPONI. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994, s. 94. ISBN 80-7169-115-1

²⁷ HAJNOVÁ R., T. NOVÁK a V. CAPPONI. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994, s. 94. ISBN 80-7169-115-1

„Někteří lidé mají k dětem zvlášť nápadnou náklonnost, která svou intenzitou anebo některými ze svých projevů vybočuje z mezí běžnosti, někdy i z mezí přijatelnosti. Někteří pedofilové mají obzvláště rádi chlapce, jiní mají spíš smysl pro krásu a povahu děvčátek. U některých je náklonnost naléhavější v psychické rovině, u jiných v tělesné. Málokterá žena se považuje za pedofila. Nejspíš proto, že pokud se žena ráda mazlí s dětmi nebo pokud touží více po dětech než po manželovi a vidí v nich hlavní smysl svého života, považuje se to za normální.“²⁸

- PROSTITUCE

„Je nabízení sexuálních služeb za úplatu. Nejčastější je heterosexuální ženská prostituce.“²⁹

- REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ

„Právní legalizace partnerství (spolužití) homosexuálů, upravující jejich právní vztahy obdobně jako je tomu v manželství.“³⁰

- SEXUÁLNÍ ORIENTACE

„Sexuální orientaci lidé zpravidla rozpoznají během končícího období dospívání. Někteří vědí již dříve, kdo je eroticky přitahuje. Mnozí svou identitu poznají až po několika letech a po prožití mnoha zkušeností. Někteří lidé se odmítají zařadit do běžných kolonek sexuální orientace.“³¹

1.2 Příčiny vzniku homosexuality

Nemůžeme zcela jistě zjistit procento homosexuální populace ve světě, protože se mnohdy tyto jedinci ke své orientaci nepřiznají, i přesto, že se neustále provádějí různé studie a průzkumy. V literatuře se ale nejčastěji shodují, že homosexuálních lidí je kolem 4%.

Bohužel i přes velký rozvoj vědy a medicíny, nebyla homosexualita natolik prozkoumána, abychom mohli s určitostí společnosti předložit jednoznačnou odpověď o příčinách jejího

²⁸ *Pedofilie* [online]. 18. 07. 2003 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://pf03.wz.cz/#opf>

²⁹ HAJNOVÁ R., T. NOVÁK a V. CAPPONI. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994, s. 104. ISBN 80-7169-115-1

³⁰ HAJNOVÁ R., T. NOVÁK a V. CAPPONI. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994, s. 112. ISBN 80-7169-115-1

³¹ PAVANEL, Jane. *Kniha o sexu: abeceda pro lepší milování*. V Praze: Egmont ČR, 2002, s. 151. ISBN 80-7186-810-8

vzniku. Teorie o vzniku jsou různorodé, některé se navzájem propojují, jiné jdou naprosto proti sobě. Jisté je, že je zde důležitá biologická predispozice, kterou chtě nechtě nelze ovlivnit, a já doufám, že pak může heterosexuální svět homosexuály přijímat. Homosexuální orientace se většinou objevují v pubertálním věku, ovšem stává se, že si mnohdy jedinec uvědomí svou orientaci až v období dospělosti nebo dokonce až ve stáří. S jistotou však můžeme tvrdit, že homosexualitu nelze naučit.

1.2.1 Genetické vlivy

Dále je velmi důležité zmínit genetické predispozice jedince. Tyto výzkumy se provádí v posledních pár letech. Po genetické analýze chromozomu X (jeden ze dvou chromozomů určující pohlaví) homosexuálních mužů u nich byla zjištěna v úseku q 28 dlouhého raménka totožná sekvence nukleotidů, tedy pravděpodobný "gen homosexuality". Tato teorie vychází z předpokladu, že se homosexualita předává pomocí chromozomu X. Zkoumání genů napomáhá nejen zjišťování nemocí, ale dokáže odhalit, jak se sexuální orientace může přenášet z generace na generaci. Bohužel ani toto hledisko nelze brát jako jedinou správnou odpověď. Tato teorie je kritizována z důvodu malého množství odebíraného vzorku a nevysvětluje ženskou homosexualitu.

„Roku 1993 vědci D. Hamer a S. Le Vay z Národního ústavu pro výzkum rakoviny v USA při zkoumání pohlavních chromozomů u mužů zjistili, že na hrotu dlouhého raménka pohlavního chromozomu X v oblasti označované Xq 28 se pravděpodobně nachází gen nebo geny zodpovědné za homosexuální orientaci. U homosexuálních mužů, u nichž byla nalezena příslušná shoda alel, byli zjištěni v příbuzenstvu z matčiny strany další homosexuálně zaměřeni jedinci... Skutečnost, že Tchromozom X získává syn dědičně od matky, zpětně podporuje hypotézy autorů z předchozích let o dědičnosti homosexuální orientace. Žádný analogický rozdíl v genetickém vybavení však dosud nebyl zjištěn mezi homosexuálními a heterosexuálními ženami.“³²

Americký psycholog Michael Bailey a psychiatr Richard Pilard provedli výzkum o sexuální orientaci sourozenců, převážně dvojčat z jejich výsledku vyplynulo, že z 52% jednovaječných a z 22% dvojvaječných sourozenců se stali gayové a lesby. Podle této studie můžeme usuzovat, že homosexualita je do určité míry geneticky podmíněná.

³² JANOSOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000. s. 26, ISBN 80-7184-954-5

Nicméně italští vědci zkoumali homosexuály, jejich matky, tety a další příbuzné a zjistili, že geny, které u mužů ovlivňují sexuální orientaci, u žen zvyšují plodnost. A tím rovněž vyřešili známý Darwinův paradox, proč geny pro homosexualitu nemizí z populace, když jejich mužští nositelé jen zřídka mají děti.

1.2.2 Endokrinologické výzkumy

K určení sexuální orientace dochází mezi druhým a třetím měsícem prenatalního vývoje. Lze předpokládat, že k ovlivnění orientace stačí jeden týden. Mělo by se jednat od osmý až devátý týden, bohužel to nelze říci se stoprocentní jistotou. První výzkum o ovlivnění hormonálního vývoje provedl vídeňský fyziolog Steinach. Ten „během nitroděložního života implantoval zvířatům žlázy opačného pohlaví, a tak ovlivnil jejich chování v dospělosti. Domníval se, že u homosexuálů došlo ke zkřížení ve vývoji pohlavních žláz a u mužů se uplatňují ženské žlázy. Hledal v jejich varlatech tzv. ženské buňky a pokoušel se změnit sexuální orientaci kastrací s následnou transplantací gonád heterosexuálních mužů.“³³

Nacisté se zase pokoušeli „předělat“ homosexuály vysokými dávkami testosteronu. Výzkumy potvrzují, že se homosexuálové neliší množstvím hormonů. Podávání hormonů má stejný výsledek jak u homosexuálů, tak u heterosexuálů.

Pohlavní identita, sexuální orientace je uložena v části mozku, která se nazývá hypotalamus. Ten je součástí hypotalamu-hypofyzárního komplexu, který řídí naše pocity. Homosexualita může být jednou z variant hypotalamu. Zde je důležité zdůraznit, že se nejedná o poruchu, nýbrž jen o možnou variantu.

Německý endokrinolog Dörner vyslovil hypotézu - „Předpokládal, že příčinou mužské homosexuality je deficit mužských hormonů - androgenů v krátkém období nitroděložního života. Na krysách prokázal, že stres březích samic vedl k samičí diferenciaci mozku jejich samčích potomků. Naopak podání androgenů vedlo k maskulinizaci plodů. Vedle tzv. "stresové teorie" mohou být změny ve vývoji hypotalamických center zapříčiněny deficitem enzymů, které se podílejí na tvorbě pohlavních hormonů. Podobně odlišným poměrem intrauterinních androgenů a estrogenů vysvětluje Dörner i vznik ženské homosexuality, případně transsexualismu female to male. Ten má být zapříčiněn deficitem 21h-homosexualitaydroxylázy.“³⁴

³³004 [online]. 02. 07. 2005 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.004.cz/endokrinologie>

³⁴004 [online]. 02. 07. 2005 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.004.cz/endokrinologie>

U endokrinologických hypotéz vzniku homosexuality se především kritizuje, že výzkumy byly převážně prováděny na zvířatech, tudíž výsledky nelze převádět na člověka. Hlavním důvodem je, že nejsme schopni zjistit jejich prožívání. Můžeme pouze určit jejich chování, které se odráží na jejich sexuální aktivitě i v sociálních vztazích. Dalším argumentem může být nevyjasnění odlišnosti v reakcích na endokrinní podnět.

1.2.3 Morfologické a fyziologické výzkumy

Homosexualita byla často brána jako projev ženské duše v mužském těle. Od počátku byla snaha specifikovat rozdílnosti. Nelze jednoznačně rozlišit různé typy homosexuálů podle toho, jaké sexuální praktiky používají a co preferují. Toto škatulkování není rozhodně etické. Někteří gayové se mohou chovat více femině a naopak některé lesby se mohou chovat více maskulinně.

„Hirschfeldův žák Weil se pokusil zjistit, které tělesné charakteristiky odlišují homosexuály od heterosexuálů. Zjistil odlišnosti v antropometrickém ukazateli poměru šířky ramen k šířce boků. Několik dalších studií tento nález potvrdilo.

Za nejzávažnější je považováno vyjádření pražského sexuologa Kurta Freunda, který provedl studie ve skupinách feminích a maskulinních homosexuálů ve srovnání s heterosexuály a uzavřel nález tím, že neexistují somatické rozdíly v závislosti na sexuální orientaci. Kuriozitou byl nález většího penisu u homosexuálních mužů, který byl později vysvětlen jako metodická chyba.“³⁵

Později se výzkumy zaměřily na jemné rozdíly v anatomii mozku. Ty byly spojeny s pozorováním určitých vlastností homosexuálů (např. mnohem více homosexuálů jsou leváci).

Nejdůležitější kritika studií je zaměřená na skutečnost, že většina homosexuálů umírá na AIDS. Jiné fyziologické výzkumy dokazují, že kochlea má jiný tvar u lesbiček než u žen heterosexuálních. *„Odlišnost byla vystopována v průběhu testů, při nichž se měří sotva znatelný zvuk, který vydává kochlea jako reakci na slabé mlasknutí. Podle výsledků jsou reakce lesbiček na tento zvuk znatelně menší než reakce heterosexuálek a více se podobají reakcím mužů. Celkově vzato je kochlea u žen citlivější než u mužů.“³⁶*

1.2.4 Psychosociální vlivy

V psychologických teoriích se uvádí, že negativní roli může sehrát poporodní období do tří let věku dítěte. Zejména pokud jsou narušené rodičovské role, nejvíce o nedostatečném

³⁵ 004 [online]. 02. 07. 2005 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.004.cz/fyziologie-a-morfologie>

³⁶ 004 [online]. 02. 07. 2005 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.004.cz/fyziologie-a-morfologie>

začlenění otce do výchovy. Téměř nikdo nevěří, že by homosexualita mohla vzniknout v průběhu dospívání či v dospělosti. Mnoho odborníků tvrdí, že jde o mýtus.

„Na základě odborného poznání se zdá, že rozhodující roli při vzniku sexuální orientace hrají biologické faktory, ať již genetické nebo hormonální z nitroděložního období. Psychologické vlivy mohou sehrát určitou roli pouze během raného dětství a zřejmě jen u disponovaných jedinců.“³⁷

Mnozí tvrdí, že orientace není tak biologickou jako kulturní záležitostí. Mnohé bisexuální ženy si vybírají své partnery (partnerky) dle postavení ve společnosti. Muži často potlačují své homosexuální myšlenky pouze proto, že to po nich společnost očekává.

Pokud se chlapci chovají zženštile, bývají terčem posměchu. Na dívky, které se chovají více jako chlapci a jsou drsné, se společnost kouká skrz prsty.

³⁷ PROCHÁZKA I., *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Brno. Gay iniciativa v ČR. 2002. s. 7 ISBN 80-238-8850-1

2. Coming out

2.1 Co je to coming out?

„Proces coming out je nejčastěji definován jako vnitropsychický konflikt mezi internalizovanou homofobií, která zahrnuje zvnitřnění a ztotožnění se se sociálně negativními postoji k homosexuální orientaci, a zároveň nově rozpoznaným nebo alespoň podstatně uvědomovaným vlastním erotickým zaměřením.“³⁸

Slovní spojení „coming out“ je zkrácením slovního spojení „coming out of the closed“, což z anglického překladu znamená vyjít z vlastního uzavření, otevřít se. V podstatě každý člověk, ať už homosexuální nebo heterosexuální, prožívá vlastní coming out. Jde o sebeuvědomění se, přijetí sebe sama a prosazení se ve svém okolí. Homosexuální osoba poznává svoji emocionální a sexuální přitažlivost k osobám stejného pohlaví. Snaží se přijmout svou novou identitu - lesbickou, gay, či bisexuální a nebojí se s ní svěřit svému okolí.

Takový člověk se stává součástí homosexuální minority, hledá si partnera. Tím se i do určité míry mění jeho životní styl.

Asi žádný jedinec není nadšen, když zjistí, že jeho orientace je odlišná od většiny. Homosexuála, který si uvědomuje svoji orientaci, mnohdy čeká velmi těžký boj sama se sebou. Mnohdy je sám sebou zklamán. Má před sebou dlouhé období, kdy se musí smířit se svou situací, smíření se sebou samým, to je často spojené s psychickou zátěží a mnohdy skrýváním vlastní identity. Dlouhodobé lhaní a přetvářka může vést k osamělosti a nedůvěře jak k okolí, tak i k sobě samému. Strach, že ho okolí nepřijme, může vést až k psychickým poruchám, ba dokonce až k sebevraždě.

Pokud jedinec není schopen coming out, má i přesto několik jiných možností. Věřící lidé volí velmi často možnost celibátu, ne všichni jedinci jsou tak psychicky odolní, aby zvládli tuto možnost. Většina společnosti potřebuje pro svou seberealizaci citové zázemí. Vzdání se sexuálních potřeb mohou vést k pocitům samoty a nicoty. Další možností je popření své orientace a vstup do manželství. Gayové se často žení kvůli snaze nelišit se moc od majoritní společnosti. Lesbičky se vdávají proto, že chtějí dítě. Bohužel tato manželství nebývají příliš harmonická a velmi často dochází k rozvodům.

³⁸ STEHLÍKOVÁ, D.,(et al) *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Praha: SOHO v ČR. 1995. s. 16

Posledním řešním, které se provádělo více v minulosti, byly tzv. „svatby naoko“, kdy sňatek uzavíral gay s lesbičkou s tím, že budou na sobě citově nezávislí. Ani tato varianta se neprokázala jako dlouhodobě udržitelná, i tyto dvojice se velmi často rozváděly.

2.2 Fáze coming out

Dle Procházky si svou orientaci uvědomujeme v období puberty. To platí hlavně u chlapců, u nichž v tomto období dochází k bouřlivým hormonálním změnám, které startují jejich sexualitu. Ty se projevují erotickými sny a fantaziemi.³⁹

Proces coming out může být různě dlouhý, ale i tak velmi psychicky náročný. Může docházet ke konfliktům s okolím. Důležité jsou nejen psychická vyrovnanost člověka, ale i jeho inteligence a postoje okolí.

„Je známo, že nejvíce problémů s přijetím své homosexuální orientace mají lidé ve společnostech sexuálně silně restriktivních, s vysokým stupněm „homofobie“. Osvícená sexuální výchova vždy počítá s tím, že určité procento lidí se orientuje homosexuálně a již děti na tuto skutečnost upozorní.“⁴⁰

Jednotlivé fáze podle Stehlíkové:

- a) Precoming out. Jedinec si uvědomuje vlastní odlišnost, ale nepojmenovává ji, neumí ji přesně vyjádřit, často se projevuje již v dětství jako tzv. gender dysforie, narušený vztah k otci, izolace v kolektivu vrstevníků. Vznikají poruchy sebehodnocení.
- b) Vlastní coming out. Jedinec si uvědomuje, že zdrojem odlišnosti je jiné sexuální zaměření, než očekával vzhledem ke své výchově a než od něho očekává okolí. Proto se s ním neztotožňuje a odmítá je, brání se připustit si jeho existenci.
- c) Fáze explorace. Dochází k experimentování s nově uvědomovanou sexuální identitou, navazování prvních sexuálních vztahů, často bez hlubší citové odezvy, nastává první období sociální adaptace v gay komunitě.
- d) Fáze partnerství. Navazuje první partnerské vztahy, dochází ke sladění sexuální orientace a citových vztahů. Zpočátku ještě přetrvávají negativní postoje k perspektivě vztahu, k partnerovi. Někdy přeceňuje vliv partnerství na svůj další život.

³⁹ PROCHÁZKA I., *Coming out: průvodce období nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Brno. Gay iniciativa v ČR. 2002. s. 36, ISBN 80-238-8850-1

⁴⁰ ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. 1. vyd. Brno: CERM, 2003. s. 123, ISBN 80-7204-264-5

e) Fáze integrace. Dochází k integraci osobnosti, nalezení a dotřídění hodnotového systému včetně začlenění sexuální orientace, partnerského a sexuálního života.⁴¹

Tyto fáze se mohou vzájemně prolínat. Coming out může probíhat hůře, pokud je homosexuál vzdělanější, z menších měst či je věřící. U dívek proces coming out probíhá snadněji než u chlapců, ale rozpoznání vlastního erotického a citového zaměření může začít vzhledem k pomalejšímu sociosexuálnímu dozrávání později.

2.3 Adolescenti a coming out

Proces dospívání je sám o sobě velmi komplikovaný jak biologický, tak i psychologický, i sociální stav, a pokud adolescent má předtuchu, že by mohl být jinak orientovaný, musí to být na jeho psychiku obrovská zátěž. Z biologického hlediska jde především o dozrání tělesných funkcí, které souvisejí se schopností reprodukce. Tyto změny mají vliv na psychiku jedince. Největší oporou by v obtížné životní fázi měli být především rodiče. Většina gayů a lesbiček považuje za nejobtížnější právě odhalení sexuální identity rodičům. Zejména matky nejsou často schopny přehodnotit své vlastní představy o budoucnosti svých dětí, vzdát se vyhlídky na manželství potomků a na vnoučata. Proto po coming outu často dochází k ochladnutí či přímo přerušení vztahů s matkou, a mladý člověk tak přichází o potřebnou oporu a citové zázemí. U gay a lesbické mládeže dochází k častějším sebevraždám než u heterosexuální mládeže, bývá to především z negativních reakcí rodičů, u jejichž dítěte došlo ke coming outu. Dalšími příčinami sebevražd může být fyzické i slovní napadání jejich okolí, šikana. Posilou se naopak stávají přátelé a případně první partneři.

Toto období je obdobím sexuálních, erotických i partnerských experimentů. Především u dospívajících mužů je toto období náročné, protože jeho kamarádi „randí“ a on si mnohdy také najde dívku, aby zapadl do kolektivu.

„Pro dospívajícího člověka je někdy obtížné odlišit erotické a neerotické city. I ve výchově je „erotické“ a „sexuální“ jednoznačně definováno jako to, co je prožíváno ve vztahu k opačnému pohlaví. Mnohý homosexuál pak své erotické city k chlapcům interpretuje jako projev přátelství, a naopak své kamarádské vztahy k děvčeti pokládá za lásku. Toto

⁴¹ STEHLÍKOVÁ D., (et al) *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Praha: SOHO v ČR. 1995. s. 17,

zklamání v sobě samém souvisí i s tím, že také homosexuální chlapci přijímají odsuzující postoje většiny k homosexualitě.“⁴²

U dívek a žen vypadá coming out dle Brzka takto: „Vzhledem k pasivnímu charakteru ženské sexuální role a tradiční mužské iniciativě homosexuální žena snáze utají své zaměření před partnerem, ba i sama před sebou. Pocitová chudost pohlavních styků nebo dokonce odpor k souloži mohou být po léta nebo po celý život považovány za dysfunkci, a to nejen pacientkou, ale i lékařem.“⁴³

2.4 Coming out a škola

Pokud bychom brali v potaz 4% homosexuální společnosti, tak na každé škole se objeví alespoň jeden gay nebo lesbička. Vzhledem k tomu, že si svou orientaci ještě plně neuvědomují, může jim osvěta najít jejich pravé já.

Pedagog by se měl snažit o navázání přátelské atmosféry, postačí, pokud vyjádří toleranci k homosexualitě, to může dopomoci k hladkému průběhu sebe přijetí homosexuálů.

Pokud je daný pedagog sympatický, není neobvyklé, že si pak student vybere právě tohoto pedagoga a svěří se mu se svými obavami či starostmi dříve, než s nimi jde za rodiči.

Tím, že pedagog přináší odborné informace o homosexualitě, se mladý člověk dozvídá o životním stylu gayů a lesbiček. Je velmi cenné, když tyto informace pedagog do třídy přináší, protože se lze pak vyhnout homofobii. Pedagog by měl být nezaujatý a informace by měly být vždy ověřené, protože díky tomu si studenti informace zpracují dle svých představ. Můžeme si představit, jak takováto třída působí na mladého gaye či lesbičku, jestližecítí podporu ve svém kolektivu, nejen u učitele, nýbrž i u svých spolužáků. Bohužel ne vždy je to takhle ideální, viz homofobie.

⁴² BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 42, ISBN 80-85526-03-4

⁴³ BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 43, ISBN 80-85526-03-4

3. Homofobie

„Tímto podivným termínem se označují všechny možné (i nemožné) obavy z homosexuální orientace.“⁴⁴

Přemýšlela jsem, zda kapitolu o homofobii vůbec zařadit, nakonec jsem však usoudila, že homofobie je nebezpečná a velmi často pramení z neznalosti majoritní společnosti, proto jsem jí do své práce zařadila.

Homofobie vyvolává strach a nepříjemné pocity v souvislosti s lidmi, kteří nemají heterosexuální orientaci.

Mnohdy jde čistě o emocionální námitky, podle nichž gayové a lesbičky rozvracejí společnost, často slyšíme hanlivé výroky o „teplouších“ a buzernatech“, přičemž je celkem zajímavé, že se tyto nadávky mnohem častěji směřují k homosexuálním mužům než k ženám. Ale kde se bere ta nenávisť?

Faktorů ovlivňujících názory společnosti je hned několik. V první řadě je to především nedostatečná sexuální výchova na školách.

„Ve školách můžeme slyšet narážky na homosexualitu velmi často...“

4.B - skupina chlapců vzala fialový penál jednoho spolužáka a začala si s ním házet. Chlapec se chvíli snažil penál získat zpátky, ale nakonec to vzdá. Když skupinku přestane přetahování o penál bavit, hodí ho na lavici před majitele s poznámkou: „Už si ten svůj teploušskej penál můžeš vzít.“

6.B – „Dívky se při převlékání na tělocvik baví o starších spolužačkách z 9. třídy, které měly hodinu před nimi a s nimiž se v šatně střídají. Jednu z nich posléze s despektem komentují: „Ona si snad neholí nohy. Není divná? - Je, možná je to lesba.“

9.A – „Děti stojí frontu na oběd. V zadní části dojde ke strkanici, která způsobí řetězovou reakci. Žáci ztrácejí rovnováhu a někteří z nich začnou na sebe padat. Jeden chlapec zakolísá a celou vahou spadne na záda spolužáka před sebou. Ten se otočí a říká: „Co děláš?! Jsi snad buzna, nebo co?“⁴⁵

Homosexuálové jsou často obětmi šikany. „Šikana je označení pro zásadně narušené vztahy v sociální skupině, kde jedinec či několik osob opakovaně a dlouhodobě ubližují

⁴⁴ ZVĚŘINA J., *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno. Akademické nakladatelství CERM s.r.o., 2003. s. 125, ISBN 80-7204-264-5

⁴⁵ SMETÁČKOVÁ I., *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha. MŠMT. 2009. s. 13, ISBN 978-80-7440-016-2

jinému člověku, či skupině osob.“⁴⁶ Šikana je často namířena vůči lidem, kteří jsou odlišní individuální způsobem (nenosí značkové oblečení, koktají, mají špatné známky). Touto odlišností jsou zařazeni do nějaké skupiny, vůči které panují předsudky, např. etnické skupiny, specifické subkultury (EMO), ale také lidé s homosexuální orientací.

Homofobie může vést až k tzv. homofobnímu obtěžování či šikaně. *„Homofobní šikana představuje dlouhodobé a opakované verbální či fyzické ubližování člověku z důvodu, že není heterosexuální, nebo z důvodu, že se chová či vypadá odlišně, a je proto za gaye či lesbu označován. Homofobní obtěžování a šikana mají původ v heteronormativě genderového řádu, který staví homosexuální, bisexuální a transsexuální lidi do asymetrického postavení vůči heterosexuálním lidem.*“⁴⁷

Mnohdy stačí vysvětlit základní biologické příčiny homosexuality, stačí pouze přijmout vědecká tvrzení.

Problém homofobie bývá zakořeněn už z domova, kde děti přejímají názory svých rodičů. Často k tomu napomáhá i nekomunikativnost rodičů s dětmi o sexu, ale také genderové stereotypy.

„Genderový řád v naší společnosti stojí na dichotomii a komplementaritě - předpokládá se, že téměř vše můžeme rozdělit na dvě skupiny (ženy/ženské a muže/mužské) a ty se vzájemně doplňují, čímž vytváří celek. Například s muži spojovaný rozum a s ženami cit vytvoří dohromady ustálenou ideální dvojici „rozum a cit“ ... Je-li ideální komplementarita žen a mužů, je také ideální heterosexualita. Jakékoliv jiné sexuální projevy jsou považovány za odchylku.“⁴⁸

Pokud zůstaneme u genderových stereotypů, Smetáčková uvádí dva typy homofobie a to: *„Negativní postoje vůči lidem, kteří projevili svoji homosexualitu, bisexualitu či transsexualitu; negativní postoje vůči lidem, kteří se odlišují svým vzhledem či chováním od tradičních představ o „správných ženách“ a „správných mužích“ a jsou považováni za gaye a lesby.*“⁴⁹

Když se podíváme na první případ, objevuje se příčina negativních postojů sexuální orientace a sexuální chování typu: *Nesnáším tě, protože seš teplej.* Kdežto v druhém případě se homosexualit používá jako nálepka pro projev negativních postojů k člověku,

⁴⁶ SMETÁČKOVÁ I., *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha. MŠMT. 2009. s. 13, ISBN 978-80-7440-016-2

⁴⁷ SMETÁČKOVÁ I., *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha. MŠMT. 2009. s. 17, ISBN 978-80-7440-016-2

⁴⁸ SMETÁČKOVÁ I., *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha. MŠMT. 2009. s. 18, ISBN 978-80-7440-016-2

⁴⁹ SMETÁČKOVÁ I., *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha. MŠMT. 2009. s. 19, ISBN 978-80-7440-016-2

2

který je jiný: *Neholí si nohy. Je divná, je to lesba.* U obou případů jde o znevažování jiných než heterosexuálních lidí.

Homofobní postoje jsou více mezi muži než mezi ženami. Důvodem může být genderový řád, protože na muže jsou kladeny vyšší nároky než na ženy. Ženy nemají z genderového řádu tolik důležité postavení a není jim přisuzována aktivní sexuální role. Ženská homosexualita může být také bagatelizována, brána pouze za dočasnou.

Nesmíme zapomenout na náboženské argumenty „*Na internetu v posledních dnech běží stránka, která proti homosexualitě argumentuje citáty z Bible a staví na roveň homosexuální styky a pohlavní styky se zvířaty. Zcela v duchu již sto roků přežilých představ o „sodomii“.*“⁵⁰ Tito lidé v důsledku poslušnosti přebírají nevlastní názory a pravidla od církve, podporují demagogii kněží a subjektivní výklady Bible apod., a tudíž tím podporují nenávisť k lidem, kteří se odlišují od normy.

⁵⁰ ZVĚŘINA J., *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno. Akademické nakladatelství CERM s.r.o., 2003. s. 125, ISBN 80-7204-264-5

4. Registrované partnerství

4.1 Historie zákonů

Netolerantní postoje heterosexuální většiny k homosexuálům se nejčastěji projevovale v ustanoveních trestního zákona, který homosexuální chování postihovalo jako trestný čin. S vývojem společnosti se také upouští od braní homosexuality jako trestného činu.

Pokud se podíváme do naší historie, tak například podle Karolínského kodexu z roku 1353, kdy v Evropě vládl Karel IV. a Evropa zažívala kulturní rozkvět, znamenal pohlavní styk mezi osobami stejného pohlaví trest smrti, ten trval až do vlády Josefa II. roku 1787. Avšak trestnost pohlavního styku mezi osobami stejného pohlaví trvala, homosexuálové byli „pouze“ posíláni do vězení. Ke změně došlo až za Druhé světové války. *„Ke zpřísnění trestních postihů došlo za okupace, kdy justice třetí říše posílala homosexuály do koncentračních táborů a označovala je růžovým trojúhelníkem.“*⁵¹ I přesto se mnozí homosexuálové dokázali koncentračním táborům vyhnout. Podle Brzka: *„Mezi starými německými homosexuály se dodnes traduje, že se homosexuální muži vyskytovali mezi elitou nacistické moci. Příkladem může být Heydrich či Hess, homosexuálně se prý choval i Himmler a snad i Adolf Hitler, jinak zřejmě polymorfní sexuální deviant.“*⁵² Ovšem tyto teorie nejsou nikde přesně dosvědčené.

Roku 1961 byla vytvořena kompromisní úprava trestního práva, podle které nebylo homosexuální chování stíháno vždy, jak tomu bylo podle § 241 odst. 1 zákona 86/1950 Sb. *„Pohlavní styk s osobou téhož pohlaví.*

(1) Kdo se pohlavně stýká s osobou téhož pohlaví, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, dopustí-li se činu uvedeného v odstavci 1

a) s osobou mladší než osmnáct let, nebo

b) za úplatu.

*(3) Kdo se nabídne k pohlavnímu styku s osobou téhož pohlaví za úplatu, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři roky.“*⁵³ Tyto podmínky byly ustanoveny v § 244

⁵¹ BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 111, ISBN 80-85526-03-4

⁵² BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 111, ISBN 80-85526-03-4

⁵³ *Ústav pro studium totalitních režimů* [online]. 2008 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/usmrceni-hranice/dokumenty/zakon86-87-1950.pdf>

trestního zákona. „Znamenalo to, že byl trestný styk s osobou téhož pohlaví, pokud jej uskutečnila osoba starší osmnácti let s osobou, která dosud osmnáctý rok věku nedovršila, dále když bylo zneužito závislosti druhé osoby, nebo poskytl-li či přijal-li někdo za homosexuální styk úplatu, a také tehdy, jestliže homosexuální styk budil veřejné pohoršení.“⁵⁴

Bohužel tyto kompromisy v zákoně se moc neosvědčily, např.: „Když oba partneři v dlouhodobém vztahu byli mladší osmnácti let, jejich styky nenaplňovaly trestný čin. Jakmile ale starší z nich, byť starší například jen o půl roku, dovršil osmnáctý rok, dopouštěl se při stycích trestného činu, dokud i druhý partner nepřekročil osmnáctý rok.“⁵⁵

§ 244 dokonce pobízel k jiné trestné činnosti, a to k vydírání - sedmnáctiletý asociální mladík svedl muže staršího osmnácti let a následně jej vydíral pod pohrůžkou, že bude vypovídat o jejich styku na policii. Paragraf 244 byl po roky projevem diskriminace homosexuálů a znesnadňoval tak integraci homosexuálů. Odborníci se dlouhá léta snažili o zrušení tohoto paragrafu. Naštěstí ještě před listopadem 1989 bylo toto snažení úspěšné. „Celý proces byl urychlen polistopadovým vývojem, a tak od 1.7. 1990 je §244 trestního zákona zrušen a homosexuální chování je po trestně právní stránce posuzováno stejně jako chování heterosexuální.“⁵⁶ Zákony by měly vytvářet podmínky podporující manželství a rodinu, což je nutné pro zdravý vývoj společnosti. Podpora registrovaných partnerství může vést ke snížení promiskuity, ale i k ujasnění majetkových poměrů.

4.2 Zákony dnes

V roce 2004, kdy Česká republika vstupuje do EU, se stala i další velmi důležitá věc. Poslanecký návrh zákona prošel prvním i druhým čtením. Za dva roky zákon vešel v platnost. Tento zákon ze dne 26. ledna 2006 o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů byl vyhlášen ve Sbírce zákonů v částce 38 pod číslem 115/2006 Sb. dne 3. dubna 2006. Účinnosti nabyl 1. července 2006. Ale co vlastně registrované partnerství je?

„Registrované partnerství je institut, který upravuje soužití dvojic stejného pohlaví. Zákon upravuje uzavírání partnerství, podmínky pro jeho zrušení nebo zánik, vzájemné majetkoprávní vztahy partnerů, jejich práva a povinnosti vůči sobě navzájem, vůči

⁵⁴ BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 112, ISBN 80-85526-03-4

⁵⁵ BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 112, ISBN 80-85526-03-4

⁵⁶ BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 112, ISBN 80-85526-03-4

*institucím a vůči státu. Zákon o registrovaném partnerství dává gay a lesbickým párům právní jistotu v právním řádu České republiky.*⁵⁷

Registrované partnerství je velmi důležité pro dnešní společnost, která vychází z poznání lidské jedinečnosti a různorodosti společně s rozšířeným chápáním a uznáním lidských práv, které umožňuje respektování jiného životního stylu. Tento zákon se snaží posílit pozitivní mezilidské vztahy s akcentací na hodnoty vzájemné sounáležitosti, emoční blízkosti a solidarity. *„Proto by společnost měla mít zájem a podporovat vytváření a stabilizaci kvalitních mezilidských vztahů. Registrované partnerství pak představuje jednu z jejich možných forem.*⁵⁸

Samozřejmě ho nelze zaměňovat s institutem manželství a s jeho tradičními a religiózními prvky, které vytváří co nejpřirozenější prostředí pro výchovu dětí. Ustanovení § 1) zákona o rodině definuje manželství jako *„trvalé společenství muže a ženy, založené svobodně a dobrovolně zákonným způsobem“* s tím, že *„hlavním účelem manželství je založení rodiny a řádná výchova dětí“*.⁵⁹ Z této definice mimo jiné vyplývá, že manželství nelze uzavřít mezi osobami stejného pohlaví a dále že musí být současně splněny určité zákonem stanovené náležitosti.

Podle Stehlíkové od registrovaného partnerství lze očekávat tyto celospolečenské přínosy:

- „1) Prohloubení lidských práv jednotlivých občanů a zvýraznění humanitního poslání společnosti.*
- 2) Větší zrovnoprávnění sociální menšiny a zmenšení nežádoucí společenské stigmatizace této minority.*
- 3) Stabilizace partnerských vztahů.*
- 4) Vytváří se společenská nabídka pro osoby, které by jinak zůstávaly stranou pozitivního ovlivnění tradičními formami rodinného života.*
- 5) Vyřeší se ekonomické, daňové i právní problémy osob, které doposud žijí v neregistrovaných partnerských vztazích, včetně dědictví, vzájemné vyživovací povinnosti a tvorby společného majetku.*

⁵⁷ *Lesbická a gay poradna* [online]. 2009 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://lgbt.poradna-prava.cz/registrovane-partnerstvi.html>

⁵⁸ STEHLÍKOVÁ, D. (et al) *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Praha: SOHO v ČR. 1995. s. 21

⁵⁹ *Zákony ČR* [online]. 2011 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: < <http://www.zakonycr.cz/seznamy/094-1963-sb-zakon-o-rodine.htm>

6) Stabilizace má příznivý vliv i na zdravotní stav. Snižují se rizika přenosu pohlavně přenosných chorob včetně HIV/AIDS.

7) Zrovnoprávnění homosexuální menšiny se projeví na snížení kriminality, často skryté, která zneužívá společenskou stigmatizaci a anonymitu této minority.

8) Postavení osob v registrovaném partnerství umožní pružnější řešení jejich bytové situace.⁶⁰

4.3 Vznik a zánik registrovaného partnerství

Partnerství uzavírají dvě osoby, pokud splní podmínky dané právním řádem ČR. Jsou to především tyto podmínky:

- alespoň jedna z nich má státní občanství ČR, nejsou sourozenci nebo příbuznými v linii přímé (tedy nejsou si vzájemně potomkem a předkem)
- obě dosáhly věku osmnácti let
- obě jsou plně způsobilé k právním úkonům, tedy nejsou zbaveny způsobilosti k právním úkonům ani na ní omezeny
- jsou "svobodné", nesmí být v manželství nebo registrovaném partnerství, které neskončilo

Registrované partnerství se uzavírá na matričním úřadě, který je v každém kraji. K uzavření je třeba vyplnit „Dotazník k registrovanému partnerství“ do dotazníku se vyplňují základní údaje o jedinci a o jeho rodičích, dále musí přinést rodný list, osvědčení o státním občanství, a pokud dotyčný žil již předtím v manželství či registrovaném partnerství, též doklad o jeho skončení.

Vlastní obřad se nazývá „prohlášením“, která je svobodné. Činí se před matrikářkou, může být slavnostní a veřejné, na rozdíl od klasického sňatku nejsou zapotřebí svědci. „*Při uzavření registrovaného partnerství není možné se nechat zastoupit na základě plné moci, není možný ani sňatek církevní. Je-li osoba vstupující do partnerství neslyšící, nemá nebo nerozumí česky, může být prohlášení tlumočeno třetí osobou.*“⁶¹

Matričním dokladem osvědčujícím uzavření registrovaného partnerství je doklad o registrovaném partnerství, tedy jakási obdoba oddacího listu. Uzavření registrovaného partnerství se tak jako sňatek vyznačuje do kolonky „stav“. Stejně jako u manželství je možné u registrovaného partnerství používat stejné příjmení. „*Partnerky či partneři před*

⁶⁰ STEHLÍKOVÁ, D. (et al) *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Praha: SOHO v ČR. 1995. s. 21

⁶¹ *Lesbická a gay poradna* [online]. 2009 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://lgbt.poradna-prava.cz/registrovane-partnerstvi.html>

uzavřením registrovaného partnerství nečiní prohlášení o tom, zda budou užívat společné příjmení a které. Uzavření registrovaného partnerství je však příležitostí k tomu, aby si partnerka či partner požádali o změnu svého příjmení a užívali příjmení společné.“⁶²

Tak jako u sňatků, i u partnerství je možné se nechat „rozvést“. Partnerství zaniká smrtí jednoho z partnerů, prohlášením partnera za mrtvého, tzn. dnem rozhodnutí, kdy byl partner prohlášen mrtvým, nebo rozhodnutím soudu. K tomu je potřeba, aby osoba, která chce partnerství zrušit, podala návrh. Soud zruší partnerství, pokud prokáže navrhovatel (ka), že partnerský vztah mezi partnery již fakticky netrvá, tzn. partneři již spolu nesdílí domácnost ani intimní život. Tento postup se uplatňuje, pokud druhá strana nesouhlasí. Dohodnou-li se obě strany, je zrušení jednodušší. Druhá osoba se k návrhu připojí a soud poté partnerství zruší, aniž by zkoumal, zdali partnerství fakticky stále trvá.

4.3.1 Práva a povinnosti partnerů

Partneři mají mezi sebou stejná práva a povinnosti. O záležitostech soužití rozhodují společně, pokud se nemohou dohodnout, rozhodnutí učiní soud. Partneři se mohou vzájemně zastupovat v běžných záležitostech, jednání jednoho z partnerů zavazuje i toho druhého k dodržování závazků, které vznikly během soužití, a to platí i pro zrušení partnerství.

Partneři samozřejmě mají také vyživovací povinnost. Pokud je partnerství zrušeno, partner, který se není schopen sám o sebe postarat, smí požádat svého bývalého partnera o příspěvky.

4.4 Registrované partnerství a děti

4.4.1 Výchova vlastních dětí

Registrované partnerství ani sexuální orientace nesmí být překážkou pro výchovu vlastních či adoptovaných dětí.

Podle § 13 zákona 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů:

„1) Existence partnerství není překážkou výkonu rodičovské zodpovědnosti partnera vůči jeho dítěti ani překážkou svěření jeho dítěte do jeho výchovy. Partner, který je rodičem, je povinen zajistit vývoj dítěte a důsledně chránit jeho zájmy při použití přiměřených

⁶² *Lesbická a gay poradna* [online]. 2009 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://lgbt.poradna-prava.cz/registrovane-partnerstvi.html>

výchovných prostředků, tak aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohroženo jeho zdraví a tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.

2) *Trvající partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.*

3) *Pokud jeden z partnerů pečuje o dítě a oba partneři žijí ve společné domácnosti, podílí se na výchově dítěte i druhý partner; povinnosti týkající se ochrany vývoje a výchovy dítěte se vztahují i na tohoto partnera.*⁶³

Uzavřením partnerství se nemění postoje k dítěti a i nadále mohou být svěřovány do péče homosexuální osoby. Matka nebo otec jsou ale především povinni chránit zájem dítěte tak, aby jeho psychický, sociální a emoční vývoj probíhal správně a nebyla dotčena jeho důstojnost a ohrožováno jeho zdraví.

Uzavření partnerství neumožňuje lesbickým párům umělé oplodnění, to je vyhrazeno pouze manželům. Co se týká náhradního mateřství, to by mělo být jednodušší hlavně u gayů, kdy se po oplodnění stává jeden z partnerů biologickým otcem dítěte, ale druhý partner nemůže dítě osvojit.

4.4.2 Osvojení (adopce)

Pokud pár uzavře registrované partnerství, nemohou si osvojit dítě. Dítě si po uzavření partnerství nemůže osvojit ani jeden z partnerů. Partneři nemůžou osvojit dítě společně, to mohou pouze manželé (společně nemůže dítě osvojit ani nesezdaný heterosexuální pár). Avšak dítě si může osvojit jedinec před uzavřením partnerství či sňatku a to podle § 64 odst. 1 zákona 94/1963 Sb., o rodině

„Osvojiteli se mohou stát pouze fyzické osoby, které zaručují způsobem svého života, že osvojení bude ku prospěchu dítěte i společnosti.

a podle § 66 zákona 94/1963 Sb., o rodině

1) *Jako společné dítě mohou někoho osvojit jen manželé.*

2) *Je-li osvojitel manželem, může osvojit jen se souhlasem druhého manžela; tohoto souhlasu není třeba, jestliže druhý manžel pozbyl způsobilost k právním úkonům nebo je-li opatření tohoto souhlasu spojeno s překážkou těžko překonatelnou.*⁶⁴

Uzavřením partnerství dojde v tomto směru ke zhoršení právního postavení na rozdíl od klastického sňatku, protože pokud není v registrovaném partnerství, smí si dítě osvojit.

⁶³ *Úplné znění* [online]. 2012 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/115-2006-sb-o-registrovanem-partnerstvi-a-o-zmene-nekterych-souvisejicich-zakonu>

⁶⁴ *Úplné znění* [online]. 2012 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/94-1963-sb-o-rodine/>

4.4.3 Pěstounská péče

U pěstounské péče je to podobné jako u adopce, i když je to přeci jen o něco jednodušší. Dítě je možné svěřit do péče i po uzavření partnerství, avšak svěřuje se pouze jednomu z partnerů. Do společné péče se svěřuje pouze sezdaným heterosexuálním párům.

4.4.4 Povinnosti partnera (ky) rodiče dítěte

Pokud dítě žije ve společné domácnosti partnerů, je partner či partnerka rodiče dítěte povinná se podílet na výchově dítěte. Tuto povinnost má bez ohledu na to, zdali se dítě narodilo v době, kdy spolu s partnerem nebyli registrovaní nebo se dítě narodilo už do registrovaného partnerství.

Partner/partnerka rodiče dítěte má vůči dítěti povinnosti, ale nemají žádná práva. Bohužel v českém právním řádu nelze tento vztah nijak právně upravit.

4.5 Registrované partnerství ve světě

Některé země ve světě přijaly obdobnou formu registrovaného partnerství jako u nás. V některých zemích mohou gayové a lesby zakládat rodiny, aniž by byl institut rodiny nějak ohrožen, čehož se obávali mnozí náboženští fanatici. Možná více než kdo vychovává děti, bychom se měli zamýšlet nad tím, jak děti vychovávají.

V Evropě je nyní dvanáct zemí, které mají podobnou formu registrovaného partnerství: Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Island, Německo, Nizozemí, Norsko, Portugalsko, Švédsko, Švýcarsko, Španělsko. V Maďarsku mohou homosexuální osoby využívat institut podobný našemu „druh/družka“, bohužel tyto právní normy nejsou příliš dobré, proto se téměř nevyužívají. Ve Velké Británii lze uzavřít registrované partnerství pouze v Londýně. S adopcí dětí jsou na tom Evropské státy hůře. *„Nejliberálnější norma existuje v Nizozemí, kde mohou osoby stejného pohlaví uzavírat svazek, který je téměř shodný s manželstvím heterosexuálních párů, a adoptovat děti. Manželství mezi homosexuály lze rovněž uzavřít v Belgii, Kanadě, Jižní Africe, Španělsku, amerických státech Massachusetts, Rhode Island a Novém Mexiku. Adoptovat děti osobami stejného pohlaví žijícími v úředně schváleném svazku povolují úřady také v Dánsku, Švédsku a na Islandu.“*⁶⁵

⁶⁵Evropa2045 [online]. 2009 [cit.2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=2&tema=82>

5. Homosexualita z pohledu dějin a víry

O tom, že homosexualita se vyskytovala od pradávna, nemůže být pochyb. Ve stručnosti zde zkusím popsat jednotlivá období i to, jak homosexualita v dané době ovlivňovala společnost.

5.1 Pravěk a kmenová náboženství

Mnoho autorů se snaží popsat sexualitu v pravěku, bohužel o homosexualitě v pravěku nemají vědci dostatek informací. I v pravěku se homosexualita vyskytovala. *„Některé prehistorické jeskynní malby zobrazují muže se zvířecími maskami věnující se čemusi, co se podobá homosexualitě. Napodobování zvířat za účelem získání magické moci je obvyklou praktikou u primitivních kmenů. Zdá se velmi pravděpodobné, že mužská homosexualita se vyvíjela ve skupinách lovců, kteří napodobovali a ritualizovali zvířecí kopulaci odzadu. Takové konání bylo považováno za důležitý předpoklad k zajištění úspěšného lovu.“*⁶⁶

Určitou roli také hrálo, zda byl rod patriarchální či matriarchální: *„V matriarchátu, kde měly ženy vysoký sociální statut, se prý na homosexuální chování pohlíželo jako na něco nedůležitého. Naopak ve výhradně patriarchálních společnostech, kde byla žena považována za méněcennou bytost, bývala homosexualita potlačována, a to hlavně její mužská podoba.“*⁶⁷

U kmenových náboženství to bylo. Kmenová náboženství se dnes vyskytují především v Africe, Oceánii, méně v Asii a Americe. S homosexualitou se nejvíce setkáváme u šamanů, představujících formu proroků a kněží. Mohou být mužského i ženského rodu. Podle Hirschberga se u severoamerických Indiánů sleduje výměna oblečení, označována jako berdache, doplnění mužské potence ženskou s cílem stát se bisexuální bytostí. U mužských šamanů je možné setkat se také s homosexualitou. Tak u Čukčů dochází ke kultovní proměně šamana v ženskou bytost z nařízení ducha Kaleta. V „ženu“ proměněný šaman si vybírá „manžela“ pro „manželství“, ve kterém přebírá pohlavní úlohu ženy.⁶⁸

⁶⁶ Homosexualita a víra. [Http://www. 004.cz/homosexualita-a-vira](http://www.004.cz/homosexualita-a-vira) [online]. 13. 9. 2005 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.004.cz/homosexualita-a-vira>

⁶⁷ BRZEK, A. a J. PONĎELÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 105, ISBN 80-85526-03-4

⁶⁸ Wörterbuch der Völkerkunde, Walter Hirschberg in BELLINGER, Gerhard J. *Sexualita v náboženstvích světa*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1998. s. 42, ISBN 80-200-0642-7

5.2 Starověk a polyteismus

5.2.1 Egypt

Bohové byli odrazem společnosti, které předsedali, a hodně vypovídali o jejich zvyklostech a morálce. Egyptští bohové dělali všechno s nějakými jasnými cíli. I sex. Autum masturboval proto, aby vytvořil svět, a bohyně Eset zase pojala svého muže Usíra do úst proto, aby ho oživila. I tato příhoda se objevuje v hieroglyfických zápisech: „V určité kalendářní dny, ve kterých byl mezi bohy spáchán sexuální přestupek, se od Egyptanů vyžadovalo, aby se vystríhali pohlavního styku. Tak se jednou bůh pouště Sutech pokusil znásilnit homosexuálním stykem boha nebe Hora. Tato „hanba“ uspěla jen na „dole ležícím“, kdežto „silnější“ jako vítěz triumfoval nad přemoženým. A proto se Sutech před devítkou bohů chvástal, že na Horovi prý učinil „dílo člověka“.“⁶⁹ (Posener, in: Zeitschrift für ägyptische Sprache und Altertumskunde)

Myslím, že za zmínku stojí, jak se homosexualita trestala u Summěrů. „V Chamurappiho zákoníku se praví: " Jestli muž tělesně obcoval se svým společníkem, dokázalo se mu to, je usvědčen, tak bude uspán a proměněn na Eunucha." Kastrace je stará asyrská forma trestu nejen pro usvědčeného homosexuála, ale také pro cizoložníka.“⁷⁰

5.2.2 Řecko

Starověké Řecko je asi jedinou historicky doloženou dobou, kdy byla homosexualita rovnocenná heterosexualitě. „Zdá se, že v mládí před vstupem do manželství, tam byly dokonce homosexuální styky upřednostňovány. Ženy měly tehdy málo důstojné postavení ve společnosti, jejich posláním bylo především rodit děti, a to nejlépe syny. Tak ženatý muž mohl mít vedle své manželky neutajovaný vztah s mladým chlapcem.“⁷¹ Homosexuální chování neprobíhalo jen mezi obyčejnými smrtelníky, ale i mezi bohy: „Mýty vyprávějí, že otec bohů neměl pouze heterosexuální pohlavní styky s bohyněmi, nymfami a smrtelnými ženami – včetně pohlavního styku s vlastní sestrou Déméter a s dcerou Persefoné - , ale udržoval také homosexuální styky a chlapci (pederastie). Zeus proměněný v orla unesl prince Ganyméda, nejkrásnějšího ze smrtelných lidí, do kterého se zamiloval. Unesl jej na

⁶⁹ BELLINGER. *Sexualita v náboženství světa*. Praha: Academia, 1998. s. 42, ISBN 80-200-0642-7.

⁷⁰ Homosexualita a víra. [Http://www.004.cz/homosexualita-a-vira](http://www.004.cz/homosexualita-a-vira) [online]. 13. 9. 2005 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.004.cz/homosexualita-a-vira>

⁷¹ BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 105, ISBN 80-85526-03-4

*Olymp, daroval mu věčné mládí a učinil ho svým miláčkem a číšníkem. Orla přenesl na oblohu jako souhvězdí.*⁷²

O jiném mýtu s Diem píše i filosof Platón. „Říká ve svém dialogu *"Symposion"* (*"Hostina"*), že původně *"bylo trojí pohlaví lidí"*. Čistě mužské pohlaví pocházelo ze slunce, ryze ženské ze země a pohlaví smíšené z měsíce. Poněvadž prvotní lidé měli tvar jakési koule - koule se čtyřma rukama a čtyřma nohama, dvěma obličejí obrácenými v opačné strany na jediném krku, se čtyřma ušima a dvěma pohlavními orgány - byli schopni nejrychlejšího pohybu a byli vybaveni velkou silou, stali se nebezpečnými samotným bohům. Aby oslabil jejich vzpurnost, oddělil bůh otec Zeus každého z nich rozetnutím koule na dvě poloviny. Od té doby chodila každá polovina vzpřímeně na dvou nohách a s toužebnou žádostí přistupovala ke své druhé polovině. Objímaly se navzájem rukama a držely se v náručí, plny nenasytné touhy spolu opět srůst. Když v důsledku touhy po sobě navzájem zanedbávaly své nejdůležitější životní potřeby a hrozilo, že vymřou, slitoval se Zeus a přemístil jim pohlavní orgány dopředu - až dosud je měly na vnější straně a neplodily a nerodily tak, že vnikaly do sebe, ale vkládaly semeno do země jako cikády - a způsobil tak plození do sebe, totiž mužem do ženy. Když se muž přiblížil k ženě, oba v objetí zároveň plodili a tak byl rozmnožován druh. Přiblížil-li se naproti tomu muž k muži, měli oba ze společně stráveného času alespoň uspokojení. Každý z nás je tudíž jen polovinou původního celého člověka, protože jsme rozříznuti jako hroudy, z jednoho se stali dva. Každý proto hledá ustavičně svou druhou polovici.⁷³

V období starověkého Řecka se objevuje jedna velká osobnost spojená s ženskou homosexualitou, a to básnířka Sappó, která žila na ostrově Lesbos. „*Již před jejím narozením tam byl údajně pěstován ženský rituální homosexuální kult. Do obecného povědomí však pronikl lesbismus v souvislosti se jménem slavné básnířky, takže sappismus je synonymem lesbismu. Sappó však nebyla homosexuální. Jsou známy její vztahy s muži, včetně manželství a sebevraždy ze zhrzené lásky k jistému námořníkovi. Nezodpovězenou otázkou zůstane, zda Sappó byla bisexuální nebo zda šlo jen o vyznavačku původního ženského kultu.*“⁷⁴

⁷² BELLINGER. *Sexualita v náboženství světa*. Praha: Academia. 1998. s. 78, ISBN 80-200-0642-7.

⁷³ Homosexualita a víra. [Http://www.004.cz/homosexualita-a-vira](http://www.004.cz/homosexualita-a-vira) [online]. 13. 9. 2005 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.004.cz/homosexualita-a-vira>

⁷⁴ HAJNOVÁ R., T. NOVÁK a V. CAPPONI. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994, s. 73, ISBN 80-7169-115-1

5.2.3 Řím

Řím, který přebíral mnoho věcí od vyspělého Řecka, převzal i relativně kladný vztah k homosexualitě. Avšak homosexualita už nebyla rovnocenná. „*Na rozdíl od Řeků měli Římané vytříbený smysl pro sexuální dimorfismus, a i když se tam homosexualita netrestala a byla dokonce velmi rozšířená, na celoživotní orientaci v tom smyslu se přece jen hledělo jako na nedostatečnou mužnost, pravého muže nedůstojnou. Předpokládá se, že císaři Vitellius a Elagabal byli zavražděni právě pro svou homosexualitu. S koncem antického pohanství končí také tolerance k homosexualitě a za císaře Konstantina byli muži přistiženi při homosexuálním styku ztrestáni smrtí.*“⁷⁵

5.2.4 Čína

Podle Brzka se homosexualita trestala ve staré Číně. Tam rozšířené filosofické pojetí sexuality, založené na taoistické teorii vzájemného působení mužského a ženského, ve své podstatě božského principu, považovalo pohlavní vybití mezi muži za plýtvání mužskou silou a tím za narušování nezbytné tělesné a duševní rovnováhy v souladu s vesmírem a Bohem.⁷⁶

5.3 Středověk a křesťanství

Rozšiřování křesťanství mělo nepříznivý vliv na vnímání homosexuality. „*Ve středověku byla homosexuální láska považována za jeden z největších hříchů, inkvizice se domnívala, že přichází od satana. Sodomie (homosexualita, zoofilie, styk s mrtvolami a masturbace) byla nejhorším zločinem. Jako hřích byla označována jakákoliv sexuální aktivita kromě „klasického sexu“, který byl určen k rozmnožování. Od druhé poloviny 13. století se ve většině zemí Evropy zavedl trest smrti pro homosexuály. I přes zákazy se ale homosexualita stále objevovala, a to i z praktických důvodů. Muži se ženili později, okolo třiceti let, dívky už od dvanácti let. Podmínkou pro manželství bylo dívčíno panenství. Co měl muž do doby, než dosáhl věku pro ženění dělat? Měl možnost sexu s prostitutkou, což ale bylo finančně nákladné, anebo sexu bez následků – sexu s mužem. Je tedy celkem jasné, že homosexuálním stykům se oddávali i muži, kteří by v dnešním světě byli považováni za*

⁷⁵ BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 106, ISBN 80-85526-03-4

⁷⁶ BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 106, ISBN 80-85526-03-4

heterosexuály.“⁷⁷ V té době byli i tací, kteří homosexualitu vyloženě neodsuzovali. „*Jeden z prvních dogmatiků křesťanské církve Origenes zničení Sodomy a Gomory do spojitosti s homosexualitou nedával, spíše jej znepokojoval incest, kterého se po opuštění Sodomy měly dopustit Lotovy dcery, které, aby počaly, záměrně opijí svého otce a následně s ním souloží. (Genesis 19, 32 a následující)*“⁷⁸ Zlepšení situace k tolerantnějšímu přístupu k homosexualitě přináší až italský humanismus

15. století, které znovu objevilo klasické Řecko. Podle Spencera se církev nechala zaplavit vlnou humanismu, počínala si extravagantněji a světáctěji než kdykoliv předtím a nedokázala sladit vlastní učení o homosexualitě s praktikami některých kněží.⁷⁹

5.4 Novověk

Malé zlepšení vztahu k homosexualitě nastává v době osvícenství. „*Osmnácté století je někdy označované za „zlatou éru erotiky“. Nové filosofické a vědecké myšlení uznalo, že je sexualita základní vlastností všech lidských bytostí a že vyhledávání požitků vede k štěstí a takové počínání člověku diktuje příroda. Konečně byla vyslovena myšlenka, že sex je základní formou lidského potěšení. Jedním z osvícenských kroků měl být jistě i návrh Thomase Jeffersona (třetí prezident Spojených států amerických, 1743-1826), aby se sodomie trestala kastrací. Do této doby se sodomie trestala smrtí, a tak se Jefferson bezpochyby domníval, že jde o humánní krok.*“⁸⁰

5.5 Devatenácté století

Zlom nastal, když německý spisovatel Karl Heinrich Ulrichs (1825-1895) uveřejnil myšlenku, že je homosexualita vrozená. Ten je dnes oslavován jako první gay aktivista.⁸¹ Ale nebyl jediný, který se nebál vyslovit svůj názor. *Začala se také objevovat tajně a soukromě vydávaná literatura, která se snažila vyvrátit některá společenská dogmata. Mezi hlavní autory patřil John Addington Symonds (britský básník a historik, 1840 – 1893) a jeho spolupracovník Henry Havelock Ellis (anglický psycholog a spisovatel, 1859-1939).*

⁷⁷ *Zvláštní duše* [online]. 20. 09. 2009 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://unique-soul.webgarden.cz/historie-homosexuality-1-cast>

⁷⁸ *Ke kořenům křesťanské homofobie* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: http://publib.upol.cz/~obd/fulltext/Iuridica2/Iuridica2_12.pdf

⁷⁹ *Dejiny homosexuality*. Bratislava: Slovart, 1999. s. 87, ISBN 80-7145-302-1

⁸⁰ *Zvláštní duše* [online]. 20. 09. 2009 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://unique-soul.webgarden.cz/historie-homosexuality-1-cast>

⁸¹ *Zvláštní duše* [online]. 20. 09. 2009 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://unique-soul.webgarden.cz/historie-homosexuality-1-cast>

Jejich společná kniha byla v Anglii zakázána, ale byla mezníkem v historii homosexuality, jelikož Symonds a Ellis žádali úpravu zákona a informovanost veřejnosti. ⁸²

V devatenáctém století byl zaveden pojem homosexualita, kdy se o ní začalo přemýšlet jako o nemoci, do té doby byla brána jako hřích či trestný čin. Synonymum může být slovo pederastie.

5.6 Současnost a ostatní náboženství

Dnes se každodenně setkáváme se sexem a to především z médií, přestože nám přímo masmédiá vnucují sex, zrovnoprávnění homosexuality není vůbec snadné. Odborníci se již ve velké většině shodují na názoru, že *„homosexualita je vrozená, neměnná sexuální orientace člověka a že nejde o nemoc či úchylku“*. ⁸³

Dnes působí mnoho organizací, které se snaží pomáhat při zlepšování života homosexuálů. Ve světě jsou to například International Gay and Lesbian Human Rights Commission či European Region of the International Lesbian and Gay Association. V České republice to jsou:

G-liga - uskupení jednotlivých občanů, spolků a organizací, které spojuje snaha o dosažení uzákonění partnerského soužití osob stejného pohlaví v České republice.

Stud – brněnské sdružení, které se snaží působit ve prospěch gay, lesbické, bisexuální a transgender komunity a usiluje o její plné právní i faktické zrovnoprávnění s ostatními členy společnosti.

5.6.1 Judaismus

Dovolím si ve zkratce napsat přístup Židů k homosexualitě. Židovství je postupem věků k homosexualitě čím dál, tím víc tolerantnější. Zatímco *„starí Židé byli k homosexuálním projevům mimořádně netolerantní a pohlavní styk mezi muži trestali ukamenováním. V době řecké a později římské okupace se tak Židé významně lišili od kultury okupačních mocností. Tím se pravděpodobně negativní postoj židovského obyvatelstva k homosexualitě ještě posílil.“* ⁸⁴ Tak v současné době se diskutuje *„v amerických židovských časopisech o*

⁸² *Zvláštní duše* [online]. 20. 09. 2009 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://unique-soul.webgarden.cz/historie-homosexuality-1-cast>

⁸³ *Historie homosexuality* [online]. 2008 [cit. 2012-3-29]. Dostupné z: <http://unique-soul.webgarden.cz/historie-homosexuality-2-cast>

⁸⁴ BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 106, ISBN 80-85526-03-4

tom, zda homosexuálové mohou vést synagogální úřady nebo uzavřít sňatek před rabínem. V New Yorku již dokonce existuje synagoga pro gaye.⁸⁵

5.6.2 Islám

I muslimský svět vidí homosexualitu jako hřích. „Homosexualita neboli "Liwát" se v Koránu označuje za hanebnost, i když není přímo jmenována. V mekkánských súrách se o homosexualitě hovoří pouze v souvislosti s biblickým příběhem o Lotovi a obyvatelích Sodomy, jež nepravosti páchalo a jehož obyvatelé byli lidmi špatnými a hanebnými. A je citován Lot, kterého Alláh vyslal ke svému lidu (v Sodomě).“⁸⁶

5.6.3 Východní náboženství

U nás se o východních náboženstvích moc nehovoří, přesto má ve světě své místo, proto jsem se i já rozhodla něco málo o východních náboženstvích zjistit.

„Se sexualitou jsou východní náboženství protkána skrz na skrz. Avšak s homosexualitou se takřka neseťkáváme. V hinduismu je bůh Šiva znázorňován jako bytost andragonistická-bisexuální. Další zmínku je v Zoroastrovsko-párském náboženství. Zo je v širším smyslu náboženství odvolávající se na učení a poselství staroíránského proroka Zarathuštry (630-553 př. n. l.). Zarathuštra je zvědavý a ptá se stvořitele hmotného světa Mazdy, jak je to s homosexualitou. Ahura Mazda řekne, že takovým je hodný trest 800 ran bičem a 800 ran řemenem. Dále takové zavrhne a posílá je k ďáblu a sám se jím pak stává.“⁸⁷

⁸⁵ 004 [online]. 13. 09. 2005 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.004.cz/homosexualita-a-vira>

⁸⁶ 004 [online]. 02. 07. 2005 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <http://www.004.cz/homosexualita-a-vira>

⁸⁷ 004[online]. 02. 07. 2005 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <http://www.004.cz/homosexualita-a-vira>

Praktická část

6. Dotazníkové šetření

6.1 Výběr respondentů

S dotazníky jsem se obrátila na čtyři střední školy a požádala je, zdali bych u nich mohla provést šetření. Přístup vedení jednotlivých škol byl velmi pozitivní a nebyl problém zde dotazníky rozdat. Do jednotlivých škol jsem došla osobně. Vybrala jsem si vždy poslední ročníky, protože si myslím, že studenti už mají ucelené vlastní názory. Počet respondentů bohužel není příliš velký, ale i přesto si myslím, že do určité míry vypovídá o vztahu adolescentů k dané problematice. Nejvíce studentů bylo z gymnázia – 34 respondentů, na střední odborné škole s maturitou mi dotazník vyplnilo 19 lidí a na odborném učilišti 22 učňů. Mile mě překvapilo, že studenti odborné školy měli o toto téma velký zájem a po vyplnění dotazníků jsme si o tématu homosexualita ještě povídali. Náhled dotazníku je uveden v příloze (viz. příloha 1).

6.2 Stanovení hypotéz

Před samotným šetřením, jsem si stanovila dvě hypotézy:

1. hypotéza: Se vzrůstajícím vzděláváním roste informovanost o této problematice.
2. hypotéza: S narůstajícím vzděláváním se zvyšuje tolerance k homosexualitě.

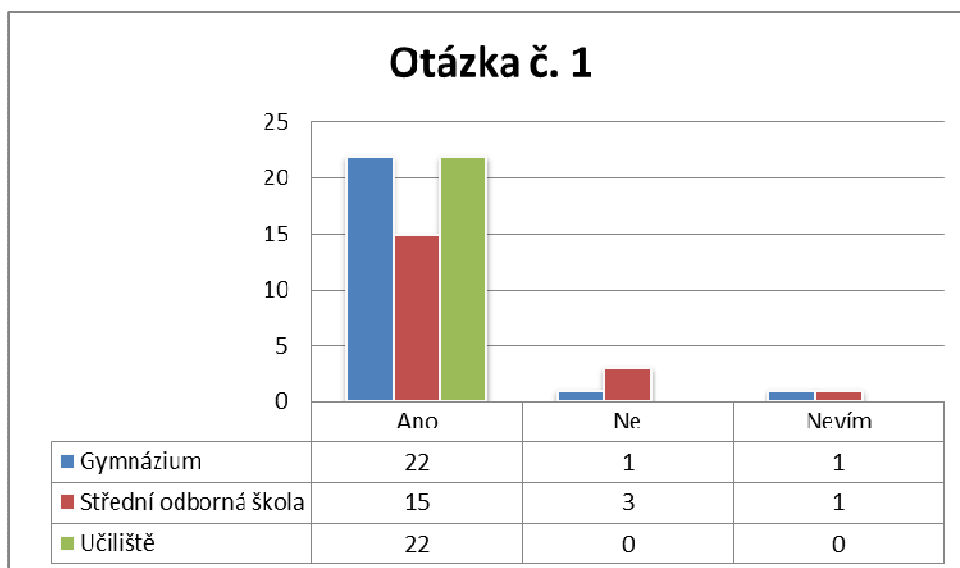
6.3 Výsledky šetření

U každé otázky je použit graf, který znázorňuje danou problematiku. Ne vždy mi studenti odpověděli na všechny otázky, proto u některých otázek je nižší počet respondentů.

Otázka č. 1

Máte ve svém okolí nějakého gaye nebo lesbičku?

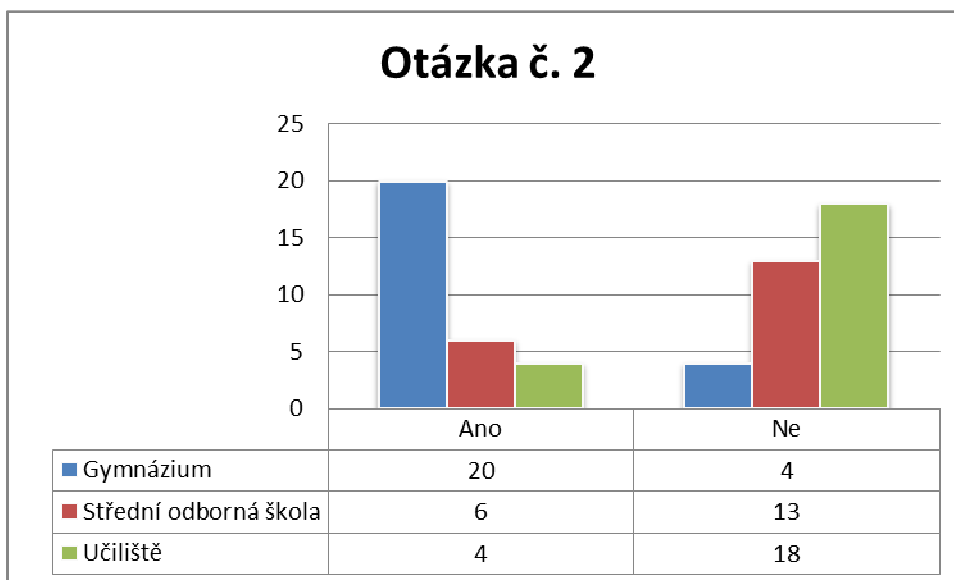
První graf, dává celkem jednoznačnou odpověď, všichni studenti bez rozdílu vzdělávání mají ve svém okolí homosexuální osobu. Pouze dva studenti nevědí, že by osoba v jejich okolí mohla být homosexuální. Čtyři studenti neznají žádného gaye nebo lesbičku.

Otázka č. 2

Hovoří se u Vás doma o homosexualitě?

U této otázky se mi potvrzuje hypotéza o informovanosti ohledně homosexuality, zatímco na gymnáziu 20 studentů hovoří doma s rodiči o homosexualitě, na střední škole více než polovina studentů s rodiči o tomto tématu nehovoří a na učilišti to je pouhá čtvrtina, která někdy s rodiči o problematice homosexuality hovořila.

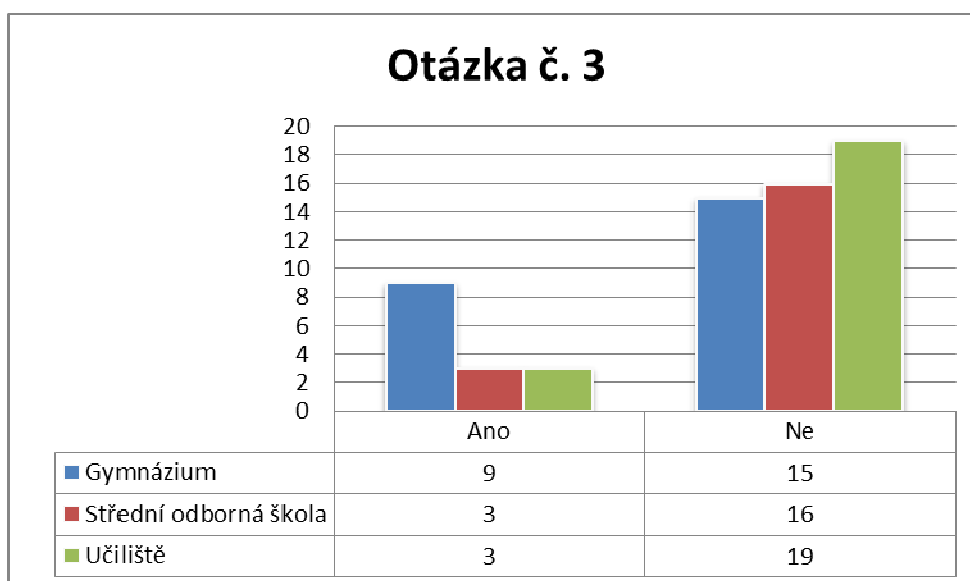

Otázka č. 3

Hovoří se u Vás na škole (především v hodinách s učiteli) o homosexualitě?

Zde informovanost o homosexualitě vyvrátila mojí hypotézu, téměř všichni studenti mají pocit, že se ve školách o homosexualitě málo diskutuje. Mám pocit, že toto téma stále bývá na školách tabuizováno, případně se o něm hovoří jen okrajově, z čehož nejspíše může

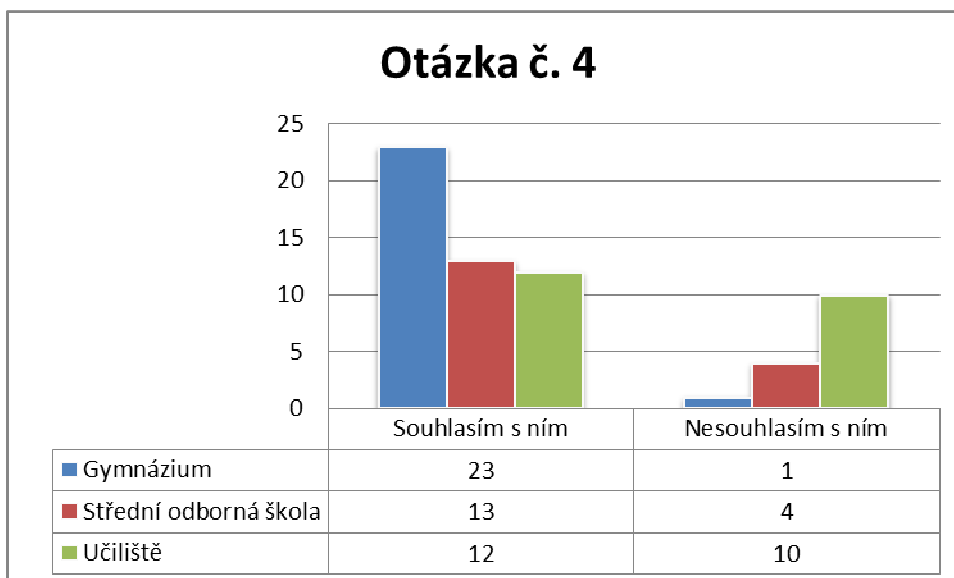
pramenit homofobie, protože kde jinde bychom se měli dovídat nezaujaté informace než právě ve škole?

Otázka č. 4

Jaký je Váš názor na registrované partnerství?

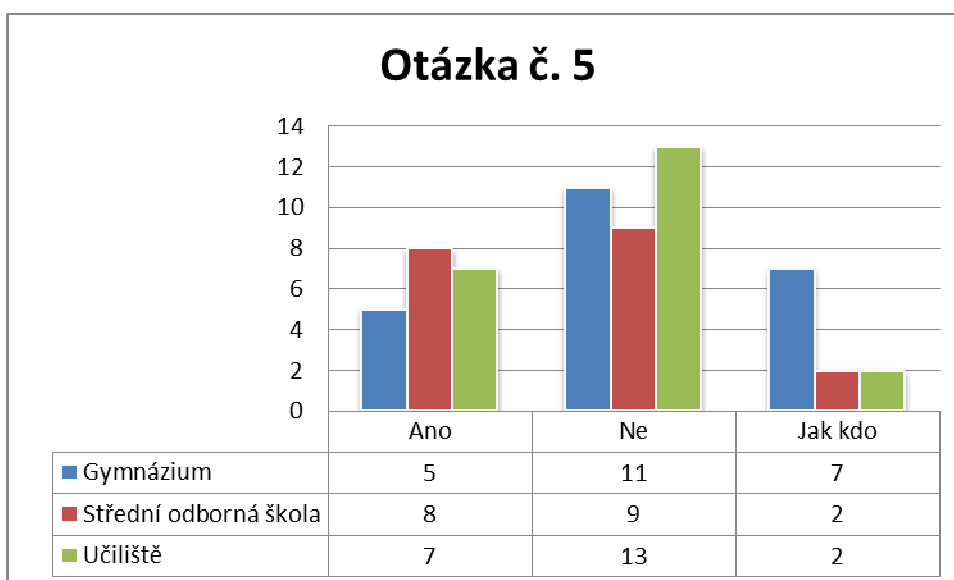
Na tomto grafu vidíme, že s vyšším vzděláním se zvyšuje tolerance – u této otázky k registrovanému partnerství se má hypotéza se potvrdila. Zatímco na gymnáziu pouze jeden student nesouhlasí s registrovaným partnerstvím, na učilišti jich nesouhlasí téměř polovina. U této otázky byla položena doplňující otázka: proč? Mezi nejčastější odpovědi gymnazistů patřilo: „Každý má mít právo na sňatek.“ Bohužel u studentů učiliště byly reakce velmi negativní – „neměli by mít žádná práva“, „je to hnus“. To byly nejčastější reakce, samozřejmě se zde objevily i pozitivní odpovědi „Každý by měl mít právo být s kým chce, a pokud na to chce mít nějaký papír, tak proč ne.“

Otázka č. 5

Myslíte si, že homosexuálové skrývají svou sexuální orientaci?

U této otázky mi studenti velmi často dopisovali možnost „jak kdo“ ale převládá u nich názor, že ne. Studenti z učiliště mi u této otázky ještě připsali: „Naopak to dávaj dost důrazně najevo, aby si jich každé všimal.“

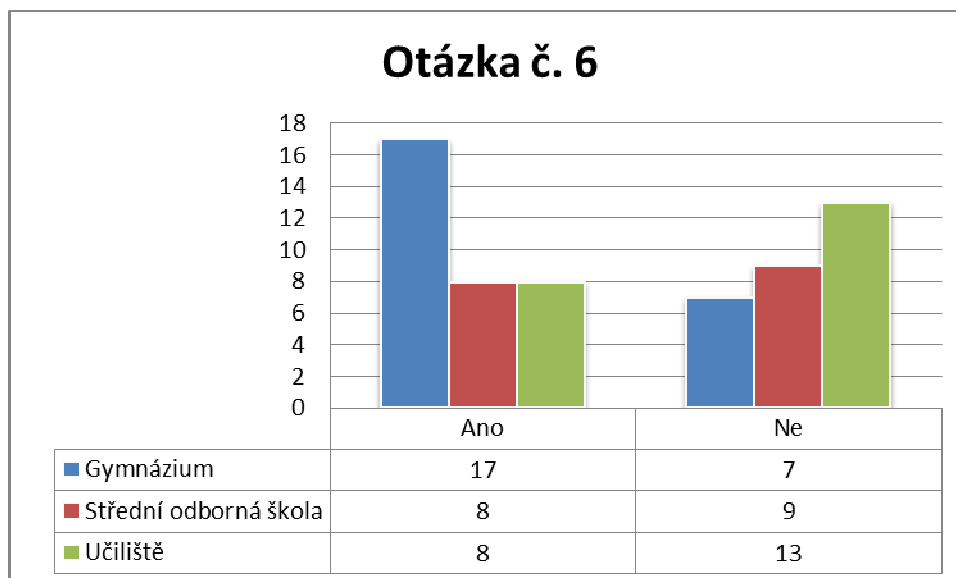

Otázka č. 6

Myslíte si, že homosexuálové mají mít možnost adoptovat si dítě?

Opět se potvrzuje má hypotéza – studenti s vyšším vzděláním jsou více pro adopci dětí, než studenti z učiliště. U studentů ze SOŠ byly odpovědi rozpolupné, půlka by byla pro adopci a druhá by byla proti, zdůvodňovali to nejčastěji: „Dítě by mělo mít matku i otce,

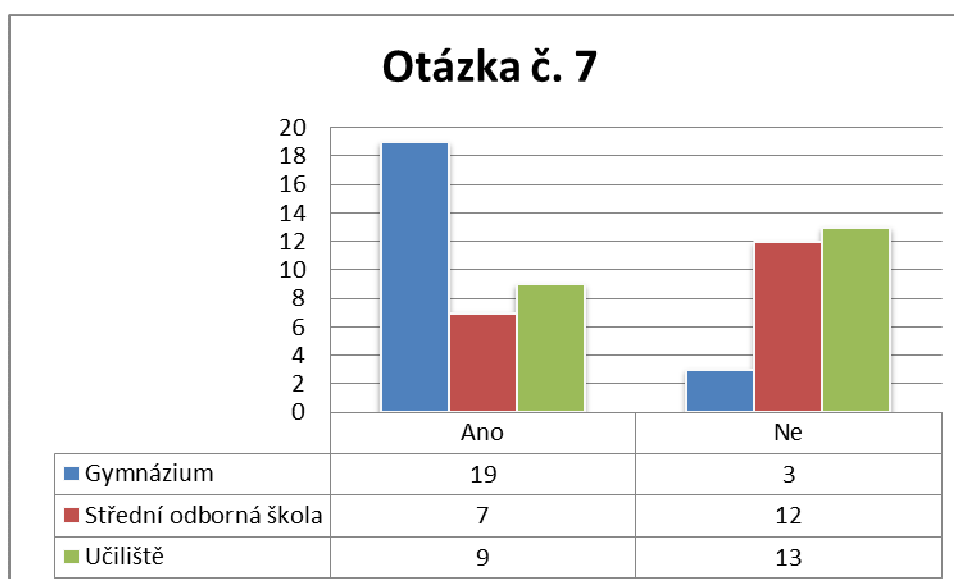
protože to je pro něj normální,“ a nebo naopak: „Rozhodně je lepší, aby vyrůstalo v rodině, která je spořádaná, než v ústavu, a je jedno, jestli bude mít dvě mámy nebo dva táty.“ Studenti gymnázia mi dopisovali důvod, proč jsou proti: „Naše společnost ještě není připravena pro takový krok.“

Otázka č. 7

Myslíte si, že homosexuálové mají právo mít vlastní děti?

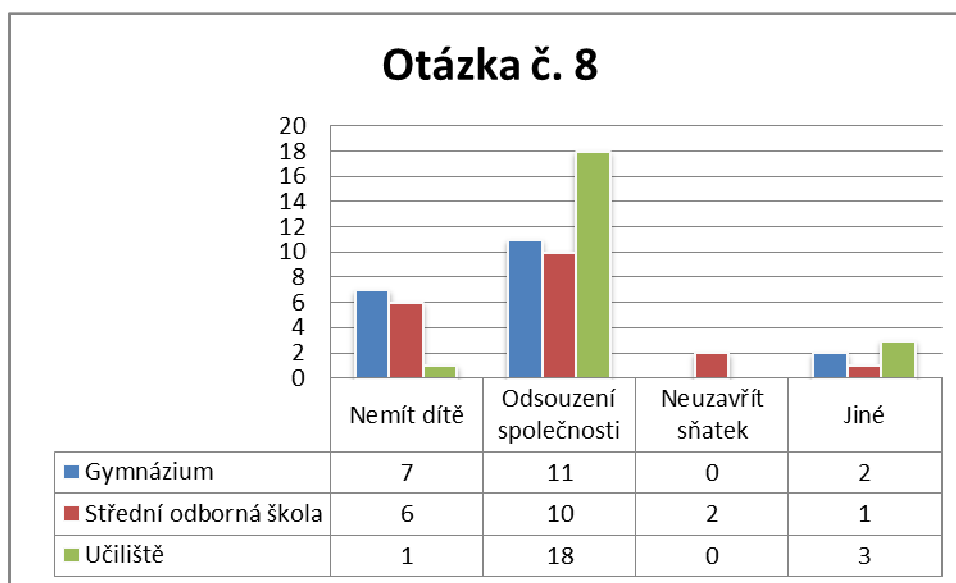
Zde jsem byla velmi překvapena výsledkem. Kromě studentů gymnázia byla většina studentů proti tomu, aby homosexuálové měli vlastní děti. I tento dotaz potvrzuje můj předpoklad, že tolerance souvisí s dosaženým vzděláním, neboť celkem 19 dotazovaných z gymnázia odpovědělo kladně a pouzí tři záporně; v porovnání se střední odbornou školou a učilištěm je tento rozdíl velice zřetelný.

Otázka č. 8

Kdybyste byl/a gay nebo lesbička, co by Vám nejvíce vadilo?

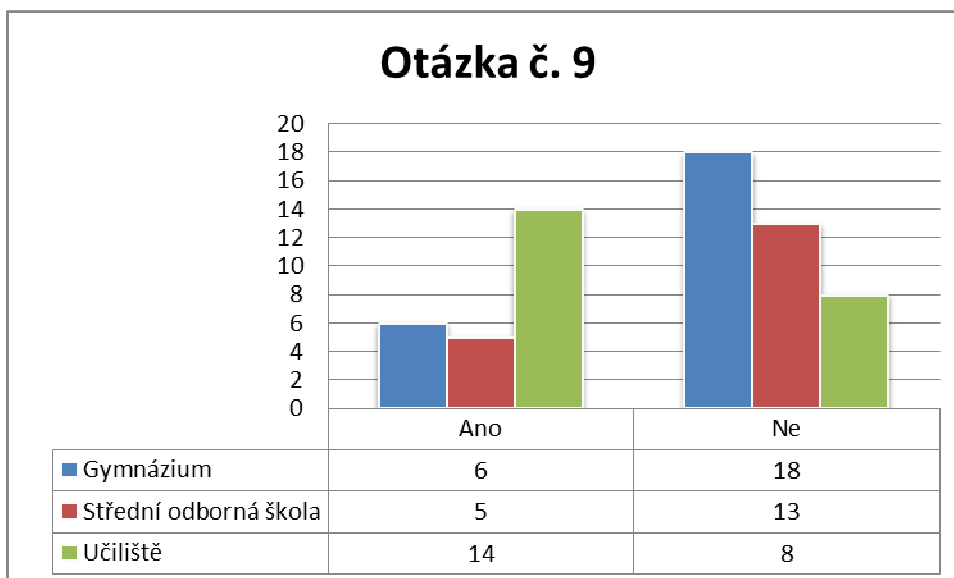
Většině studentů by vadilo odsouzení společnosti (a to bez rozdílů vzdělání), poté nemít děti, pouze dvě studentky odpověděly, že neuzavřít sňatek (zde bylo myšleno klasický sňatek se všemi právy a povinnostmi manželů). Studentka ze SOŠ, která si vybrala, že by jí vadilo něco jiného napsala: „Nedokážu se vcítit do role lesbičky, protože vím, že nikdy nic jiného než heterosexuál nebudu.“ Student na učilišti, který si vybral jinou možnost dopsal, že kdyby byl homosexuál, raději by spáchal sebevraždu, než aby měl něco s mužem.

Otázka č. 9

Myslíte si, že se o problematice homofobie (nenávisť k homosexuálům) hovoří dostatečně?

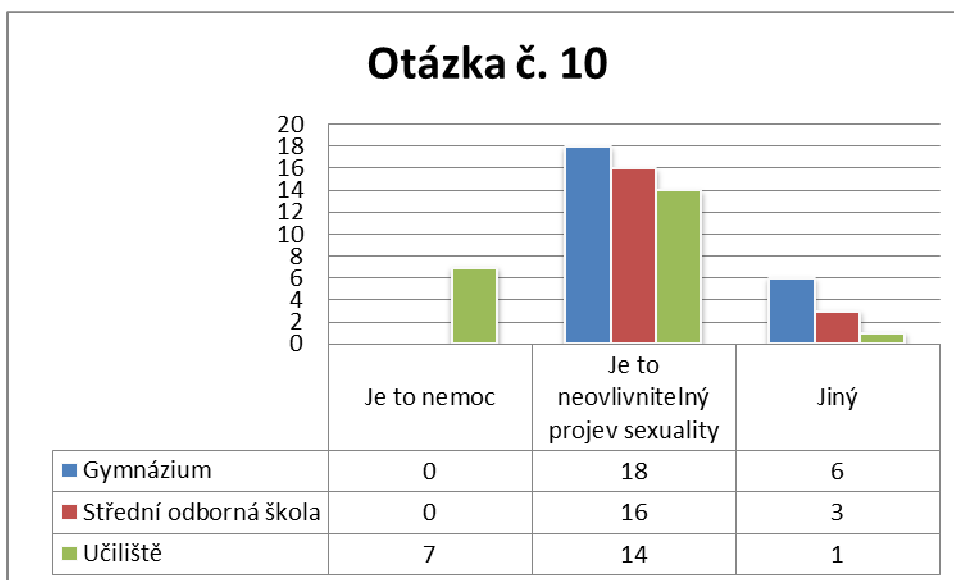
Pouze na učilišti mají studenti pocit, že se o homofobii hovoří dostatečně, myslí si to 14 z nich. I přesto, že v otázce č. 2 a 3 uvedli, že se u nich doma ani na škole o homosexualitě téměř nehovoří.

Otázka č. 10

Jaký je Váš názor na homosexualitu?

Zde jsem byla velice překvapena, že celkem 7 osob z dotazovaných na učilišti odpovědělo, že homosexualita je nemoc, zatímco ostatní školy a zbytek učiliště uváděl jiné důvody. Je tedy otázkou, jakým způsobem byli tito respondenti o homosexualitě informováni, i zde se potvrzuje hypotéza, že s vyšším vzděláváním se zvyšuje informovanost.

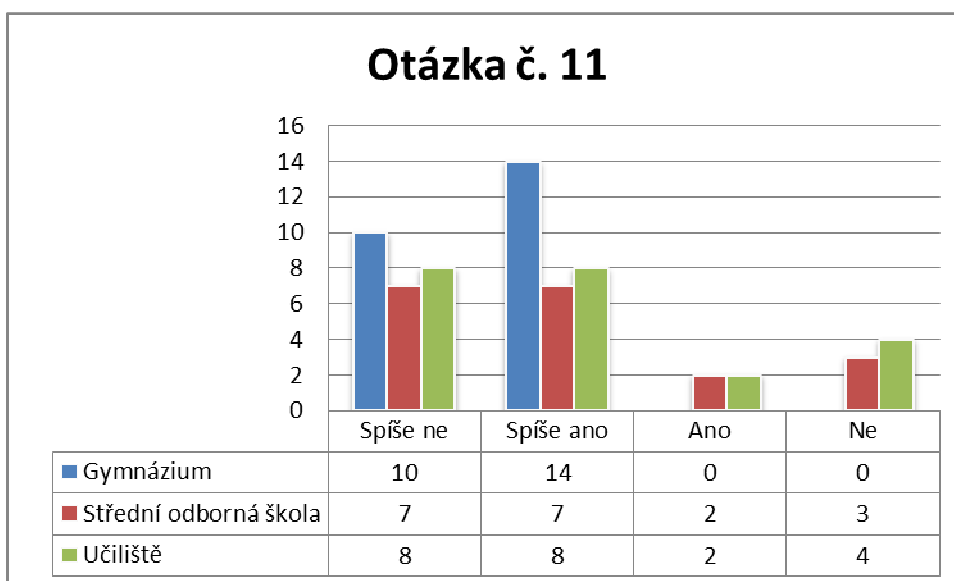

Otázka č. 11

Je podle Vašeho názoru naše společnost tolerantní k homosexualitě?

Zde byly výsledky velice těsné – zatímco u studentů gymnázia byl rozdíl jen čtyři respondenti, aniž by odpovídali jasně na ano či ne, u střední odborné školy a učiliště jsou

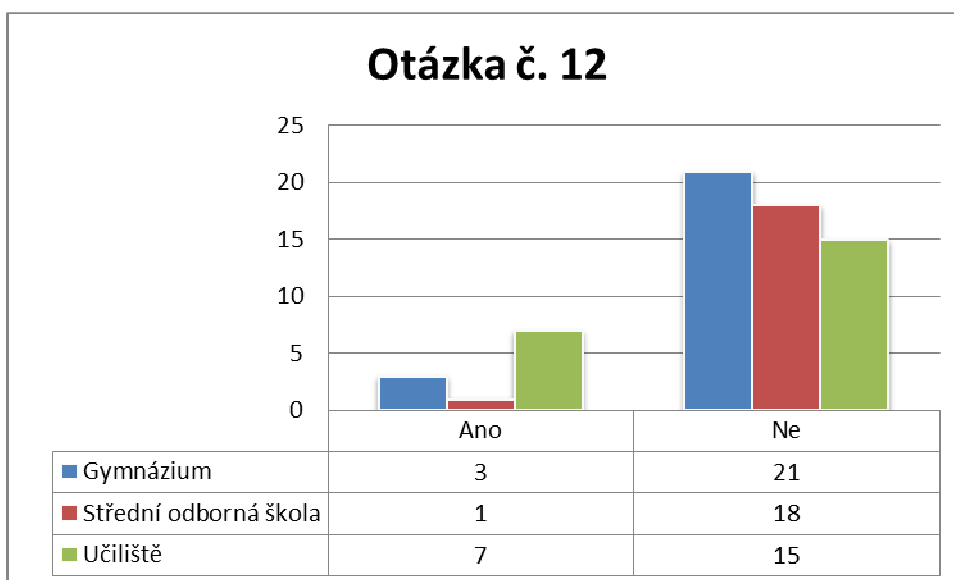
výsledky s rozdílem pouze jediného odpovídajícího na podobné úrovni.

Otázka č. 12

Tvrzení: „Homosexuálové jsou hlavním zdrojem AIDS“:

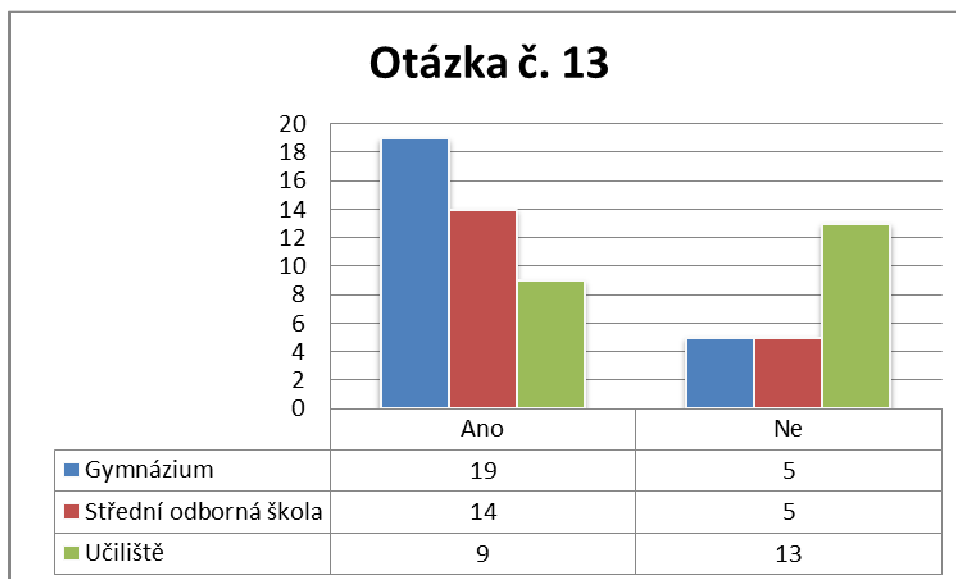
Tento případ je důkazem, že mylná představa o této nemoci a jejím přenosu se pomalu ztrácí z podvědomí společnosti. Pouze 11 respondentů odpovídalo kladně, zbylých 44 studentů odpovědělo záporně. Tento fakt můžeme brát jako dobrý začátek pro větší toleranci vůči homosexuálům, alespoň co se týče přenosu AIDS.

Otázka č. 13

Myslíte, že homosexualita je vrozená?

Většina studentů si myslí, že homosexualita je vrozená, opačný názor převládá pouze na učilišti. Velmi často studenti do této otázky vpisovali, že i když si myslí, že je vrozená, určitě to není jediný faktor, který homosexualitu ovlivňuje.

6.4 Shrnutí k dotazníkům

Tyto dotazníky jsem dělala na třech školách, přičemž jsem se zaměřila na studenty posledních ročníků. Studenti reagovali velmi vstřícně, ačkoliv mě překvapilo, že na učilišti se většina studentů neseťkala s pojmem registrované partnerství; tento pojem jsem jim musela vysvětlit. Poté, co jsem jim tento termín vysvětlila, odpovědi byli spíše negativní.

Na gymnáziích byla osvěta ohledně této problematiky největší, ale i přesto se ukázaly určité předsudky a stereotypy, které stále panují ve společnosti. Střední odborná škola se ukázala jakýmsi zlatým středem, kde se studenti většinou názorově rozdělili do dvou polovin. Na učilišti k této problematice přistupovali se zápornějšími názory, přičemž tyto výsledky mohly být způsobeny částečnou neznalostí tohoto tématu.

Při dotazování jsem vycházela ze dvou hypotéz; první hypotézu (*Se vzrůstajícím vzděláním roste informovanost o této problematice*). Otázka č. 3 mi první hypotézu vyvrátila. Otázky č. 4, 6 a 7 mi potvrdily druhou hypotézu (*S narůstajícím vzděláním se zvyšuje tolerance k homosexualitě*).

Pokud mohu porovnat nejzajímavější rozpory mezi otázkami, dovolím si zmínit otázky 11 (*Je podle vašeho názoru naše společnost tolerantní k homosexualitě?*) a 8 (*Kdybyste byl/a gay nebo lesbička, co by Vám nejvíce vadilo?*). U otázky číslo 11 si dvacet devět

dotazovaných myslí, že *spíše ano* oproti dvaceti pěti odpovědím *spíše ne*. A přitom, když vezmeme v potaz odpovědi u otázky č. 8, kde by nejvíce lidem vadilo odsouzení společnosti, se tyto odpovědi rozcházejí.

7. Rozhovory

7.1 Výběr respondentů

Abych získala i pohled z „druhé strany“, rozhodla jsem se, že udělám šest rozhovorů s homosexuály. Vybrala jsem si tři ženy a tři muže. Zde jsem se snažila, aby byli různého věku – nejmladšímu je 20 let a nejstaršímu 52 let. Po dohodě s dotazovanými jsem změnila jméno, aby mohli zůstat v anonymitě.

7.2 Vedení rozhovoru

Na rozhovor jsem si připravila jedenáct otázek (viz. příloha 2), tak aby dotazovaný mohl otevřeně odpovídat. Protože některé osoby znám, velmi dlouho nebyl pro ně problém otevřeně mluvit o dané problematice. Rozhovory se vždy odehrávaly v příjemném prostředí, aby byla navozena pozitivní atmosféra, která by dotazovaným usnadnila hovořit o tomto tématu.

7.3 Samostatné rozhovory

7.3.1 Aknur

Aknur je Turkmenka, ale od 10 let žije s rodiči a dvěma sestrami v České republice. Je jí 35 let, vyznává zdravý způsob života a žije se svou partnerkou v jedné domácnosti. Nemyslí si, že ji přitahují pouze osoby stejného pohlaví, sama říká: *„Nemyslím si, že mě přitahují osoby stejného pohlaví, jen mám ráda osobu, která je stejného pohlaví.“* Na dotaz, zdali ví rodina o její orientaci, mi řekla, že to vědí sestry, které reagovaly normálně, zda to ví i rodiče, neví, ona jim to nesdělila, ale není si jistá jejich reakcí, protože jsou oba praktikující muslimové. Na otázku, jestli ví o její orientaci okolí, byla odpověď podobná: *„Přátelé obecně ano, se spolužáky nejsem v kontaktu, v práci část kolegů ví, část ne. Reakce byla normální.“* Má pocit, že žádný zážitek z minulosti neovlivnil její orientaci a ani se nikdy nesečkala s nepříjemnou situací kvůli její orientaci. Raději se chodí bavit do běžného klubu, protože říká, že už partnerku má a nikoho jiného nehledá. Registrované partnerství uzavírat nechce, nevidí k tomu žádný důvod – má hypotéza tu zde byla vyvrácena. Děti nechce mít vůbec, ani vlastní ani adoptované, v tom se s partnerkou shodují. U poslední otázky odpověděla takto: *„Žijeme jako rodina, žádné plány nedělám.“*

7.3.2 Karel

Karlovi je 52 let, byl 18 let ženatý, z manželství má dvě děti, ve věku 23 a 17 let. Obě děti žijí s ním, i přesto, že byly svěřeny do péče matky. Vyrůstal v úplné rodině na malém městě. To, že ho přitahují osoby stejného pohlaví, zjistil přibližně ve třinácti letech, ale „*protože v té době bylo normální mít manželku a děti, tak jsem se oženil.*“. Když jsem se ho zeptala, jak reagovala rodina na jeho přiznání, tak jeho výraz byl skleslý. Rodina reagovala negativně a nějakou dobu s ním vůbec nekomunikovala. V současnosti si vše vyříkali a komunikují spolu normálně, ale nicméně největší šok to byl asi pro děti, „*Mladší dítě kvůli tomu nějakou dobu muselo navštěvovat psychologa.*“ Okolí na tuto informaci reagovalo neutrálně. Žádná zkušenost z minulosti neovlivnila jeho orientaci. S nadávkami a dokonce i napadením se už setkal, uvádí, že nejčastěji v hospodě. Raději se jde bavit do běžného klubu, protože zde skryje svoji orientaci. Registrované partnerství uzavřít nechce, sňatek mu stačil. V současnosti má partnera, s kterým je více než pět let, každý bydlí sám a tento stav mu vyhovuje a nechce na něm nic měnit.

7.3.3 Lída

Lída žije velmi rozverným životem, možná to bude i jejím věkem, je jí 20 let. Možná za to může i její dětství. Žila „*po narození na osamělém srubu s matkou, od první třídy v Praze s oběma rodiči*“. O tom, že ji přitahují osoby stejného pohlaví, začala uvažovat v osmé třídě, říká, že možná už i dříve, ale nepřikládala tomu žádnou váhu. Reakce rodičů byly smíšené: „*Ví. Matka byla mimo, ale pak to vzala skvěle. Otec věří, že si pro mě přijede jednou princ, ale nedává mi to sežrat.*“ U okolí doufá, že to ví, ale sama uvádí: „*Ví to každý, kdo se zeptá, ale od vzhladu se to dá odvodit zřejmě taky. Jejich reakce jsou různé smíšené - převažují kladné. Kolegové z práce a jejich názory na mou orientaci jsou mi ukradený. Nic jim do toho není.*“ Po té, co zhlédla film „Láska je láska“ si uvědomila, jak to má se svou orientací. Tím, že si užívá svého mládí, tak se jí už několikrát stalo, že byla terčem napadení či urážek. Šla by se raději bavit do běžného klubu, proto si myslí: „*Normální klub. V současné době letí být „lesbou“ a s těma holkami si nemám co říct. A valná většina se snaží chovat a vypadat jako chlapi. To mě nebere.*“ Jediným důvodem, proč do budoucna plánuje uzavřít registrované partnerství, jsou zdravotní důvody, ale jiný důvod k tomu nemá. Děti adoptovat nechce. Plány do budoucna má celkem jasné: „*Svou partnerku jsem potkala zhruba v deseti letech a už tehdy se mi ten člověk zamlouval - ne sexuálně! A pak když jsem zjistila, že jsem na holky, tak jsem si ji našla na přelomu 15/16*

let a jsme stále spolu... takže můj plán je s ní zůstat ve spokojeném vztahu. Vzhledem k tomu, že jí táhne na 32, tak rodinu máme velkou - zvířecí. Děti nechceme.“

7.3.4. Ondřej

Ondřejovi je 23 let, bydlí s kamarádkami v menším bytě a současně je sám. Vyrůstal v klasickém panelákovém bytě s oběma rodiči a starším bratrem. V patnácti letech zjistil, že ho přitahují osoby stejného pohlaví, ale přiznal si to až v 18 letech. Rodina zatím neví o jeho orientaci, a protože nemá partnera, přijde mu zbytečné jim to říkat. Okolí o jeho orientaci ví a jejich reakce byla pozitivní, sám uvádí: *„Skoro všichni reagovali velmi pozitivně, všichni mi říkali, hlavně když budeš šťastný, a s kým, to je jedno.“* Žádná událost z minulosti neovlivnila jeho orientaci. Zatím se neseťkal s žádnou nepříjemnou situací kvůli jeho orientaci. Tvrdí: *„Raději chodím do běžného klubu, protože se chodím do klubů bavit a ne balit.“* O registrovaném partnerství zatím ještě nepřemýšlel, ale ví, že děti adoptovat nechce. Plán do budoucna má jasný, a to *„hlavně si najít partnera, se kterým nám to bude klapat, budeme si rozumět a budu mít s ním chuť strávit celý život a je už jedno jestli jako registrovaní partneři nebo „jen“ partneři.“*

7.3.5. Iveta

Iveta je partnerkou Lídy, i přes věkový rozdíl (Ivetě je 31 let) si spolu skvěle rozumí. Vyrůstala v Praze s rodiči a starší sestrou. To, že ji přitahují osoby stejného pohlaví, si připustila kolem dvaceti let. Její rodina to neví, ale tuší to. U okolí je to různé: *„Přátele ano, v práci výjimečně pár lidí.“* Jako zkušenost z minulosti uvedla, že jí nevycházely vztah s muži, pak zjistila proč. S napadením a urážkami se setkala již několikrát. Bavit se chodí se svou partnerkou, proto by šla tam, kam by šla její partnerka, ale preferuje běžný klub. Má v plánu uzavřít registrované partnerství kvůli zdravotnímu stavu. Na adopci dětí mi odpověděla takto: *„Ne. Chtěla bych adoptovat černouška, ale nemít ho doma.“* Plány do budoucna má asi jako každý jiný. *„Mám jedno velké zvíře - partnerku, která má mnoho jiných zvířat. Takže o rodinu není nouze. O děti zájem našťěstí nemáme obě. Chci zůstat v mém současném vztahu a zlepšovat úroveň našeho bytí.“*

7.3.6 Honza

Honza je mladý a sympatický kluk. Je mu 27 let a pochází z malého města na Šumavě, kde vyrůstal v úplné rodině se starším bratrem, který se bude teď ženit. Má teď vztah tři týdny, ale pořád se cítí, tak trochu single. To, že ho přitahují osoby stejného pohlaví, zjistil

v patnácti letech, to ho muži přitahovali hlavně po sexuální stránce, ale smířil se s tím až kolem 22 let. Rodina o jeho orientaci ví, ale „ví to máma, která to zjistila podivným způsobem, že mě nechala sledovat, v té době měla ty možnosti, byla totiž senátorka, pak to řešila tak, že si myslela, že jsem nemocný, a koupila mi očkování proti žloutence. Pak jsme šli v Praze k sexuoložce na vyšetření. Byl tam ještě další problém – to, že jsem gay pro ni znamenalo, že budu více inklinovat k drogám, anebo onemocním AIDS. Nicméně to po roce přijala. Otcovi to trvalo mnohem déle, tak tři až čtyři roky, protože si myslel, že pochybil ve výchově a v roli muže, což samozřejmě není pravda“. Když se ho někdo zeptá, zdali je homosexuál, tak mu odpoví, tudíž to vědí všichni v okolí, kdo se zeptali. Jediné, čemu věří, že by mohlo ovlivnit jeho homosexualitu, bylo: „Mamka, když mě čekala, tak si strašně přála holčičku, tomu věřím, že to dokáže ovlivnit. Hormony, které jsou do plodu vstříkovaný, pak ovlivní vývoj dítěte.“ S nadávkami se setkal na střední škole, ale nepřikládá jim moc velkou váhu. Rozhodně by si vybral gay klub, protože je „mezi svými“. Registrovat by se chtěl, pokud by se našel ten pravý „princ na bílém koni“. Velmi mě překvapila odpověď, jestli by chtěl adoptovat dítě. „V současnosti mám domluvu s kamarádkou, která je lesba a už má takhle jedno dítě, v horizontu pěti let si s ní chci pořídit prcka, s tím, že to bude na smlouvu ověřenou notářem, ale samozřejmě není jakkoliv platná, protože to není nic uzákoněného, spíše jde o smluvní vztah, o tom, že bych si to dítě bral dvakrát do měsíce a staral se o něj.“ Momentálně shání byt, kde by mohl žít se svým partnerem a případně i dítětem.

7.4 Shrnutí k rozhovorům:

Hlavním důvodem, proč jsem chtěla udělat tyto rozhovory, bylo znát názor na tuto problematiku z druhé strany. Myslím si, že ačkoliv registrované partnerství způsobilo v české společnosti velký rozruch jak v médiích, tak mezi obyvateli, skutečnost může vypadat odlišně. Z rozhovorů vyplynulo, že dotazovaní registrované partnerství uzavřít nechtějí, popřípadě jejich důvodem pro uzavření je zdravotní stav. To samozřejmě není důvod ke zpochybnění významu registrace partnerů, na druhou stranu tento dokument nezajistí stejná práva, jako mají heterosexuálové, a ani je neochrání proti stále odsuzující většině společnosti.

Další otázkou byla adopce. Chtěla jsem zjistit, co si dotazovaní myslí o adopci dětí a zdali chtějí adoptovat dítě. Z uvedených rozhovorů vyplynulo, že většina dotazovaných kromě jediné výjimky dítě nechtějí a pouze jeden z nich má děti z předešlého vztahu.

Jako další důležitý dotaz považuji reakce rodiny a okolí na coming out. U většiny vyšlo najevo, že rodiny u některých ví, u některých ne, nebo to alespoň tuší. Jejich reakce na coming out svých dětí jsou různé; někde se setkávali s pochopením, jinde smíření s tímto faktem trvalo déle. Reakce blízkého okolí bylo většinou pozitivní, ale i přesto se mnozí setkali s urážkami z vnější společnosti.

Závěr

Pro svoji práci jsem si vybrala toto téma, jelikož spousta osob v mém okolí je homosexuálně orientovaných. Nahlédnutí do života adolescentů, alespoň co se tohoto tématu týče, pro mě, bylo velmi zajímavé a určitě i přínosné.

V teoretické části jsem se zaměřila především na vysvětlení pojmů jako je coming out a homofobie, ale i na homosexualitu z pohledu dějin a víry.

Za stěžejní část své bakalářské práce považuji praktickou část. Tu jsem rozdělila do dvou kapitol – první z nich bylo dotazníkové šetření. To jsem vyhodnocovala pomocí grafů a porovnávala jednotlivé stupně vzdělávání s názory studentů. I přesto, že společnost velmi často mluví o toleranci, z dotazníkového šetření mi vyšlo, že ne všichni jsou o této problematice dobře informováni, mnohdy přebírají názory, které slyšeli někde v masmédiích, a ani neuvažují o jejich pravdivosti. Velmi mě překvapilo, že studenti učiliště neznají pojem registrované partnerství, poté, co jsem jim tento pojem vysvětlila, udělali si vlastní názor, bohužel ve většině negativní. Za to studenty střední odborné školy, toto téma na tolik zaujalo, že jsme se mu věnovali i po vyplnění dotazníků. Studenti byli velmi vstřícní. Při vyplňování dotazníků se zamýšleli nad odpověďmi a mnohdy měli ještě doplňující otázky. U otázky č. 8, mě velmi překvapilo, že pouze dva lidé ze všech dotazovaných si vybrali, že by jim nejvíce vadilo neuzavřít sňatek, i to svědčí o tom, že dnešní mladí lidé už mají jiné priority než generace jejich rodičů. V druhé kapitole jsem udělala šest rozhovorů s homosexuálními osobami. Všem dotazovaným jsem velmi vděčná za to, že byli vstřícní a sdíleli se mnou své osudy, i přesto, že mnohé jejich příběhy nejsou zrovna nejveselejší.

Výsledky mé práce mě posunuly dále a otevřely mi nový pohled na problematiku homosexuality. Doufám, že své poznatky budu moci uplatnit v rámci své profese, především v oblasti prevence a osvěty.

Použitá literatura:

- BELLINGER, Gerhard J. *Sexualita v náboženstvích světa*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1998. s. 390, ISBN 80-200-0642-7
- BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. Vyd. 1. Praha: Scientia Medica, 1992. s. 124, ISBN 80-85526-03-4
- HAJNOVÁ R., T. NOVÁK a V. CAPPONI. *Sexuologický slovník*. Praha: Grada, 1994, s. 152, ISBN 80-7169-115-1
- JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000. s. 218, ISBN 80-7184-954-5
- KRAUS J., *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2008, s. 879, ISBN 80-200-1415-2.
- PAVANEL, Jane. *Kniha o sexu: abeceda pro lepší milování*. V Praze: Egmont ČR, 2002, s. 192. ISBN 80-7186-810-8
- PROCHÁZKA I., *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Brno. Gay iniciativa v ČR. 2002. s. 36, ISBN 80-238-8850-1
- SMETÁČKOVÁ I., *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha, MŠMT, 2009, s. 31, ISBN 978-80-7440-016-2
- SPENCER, C. *Dejiny homosexuality*. Bratislava: Slovart, 1999. s. 294, ISBN 80-7145-302-1
- STEHLÍKOVÁ, D. (et al) *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Praha: SOHO v ČR. 1995, s. 140
- ZVĚŘINA J., *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno. Akademické nakladatelství CERM s.r.o., 2003, s. 287, ISBN 80-7204-264-5

Další zdroje:

AIDS a HIV [online]. 2011. Dostupné z: <http://www.aids-hiv.cz/aids/oaid.html>

Bible [online]. 2009. Dostupné z: <http://www.biblenet.cz/app/b/Lev/chapter/18>

Evropa2045 [online]. 2009. Dostupné z: <http://www.evropa2045.cz/>

GEJT [online]. 2006. Dostupné z: <http://www.gejt.cz/cteni/coming-out/slovnicek-pojmu.html>

Jeden svět. 8: *mormonský návrh* [online]. Dostupné z: <http://www.jedensvet.cz/2011/filmy-a-z/19341-8-mormonsky-navrh>

Kdo je a kdo není lesba [online]. 27. 12. 2007 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.colourplanet.cz/51548-kdo-je-a-neni-gay-nebo-lesba>

Lesbická a gay poradna [online]. 2009. Dostupné z: <http://lgbt.poradna-prava.cz/registrovane-partnerstvi.html>

Pedofilie [online]. 18. 07. 2003. Dostupné z: <http://pf03.wz.cz/#opf>

Slovník cizích slov [online]. 2005. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>

Ústav pro studium totalitních režimů [online]. 2008 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/usmrceni-hranice/dokumenty/zakon86-87-1950.pdf>

Úplné znění [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.uplnezneni.cz/zakon/115-2006-sb-o-registrovanem-partnerstvi-a-o-zmene-nekterych-souvisejicich-zakonu>

Zvláštní duše [online]. 20. 09. 2009. Dostupné z: <http://unique-soul.webgarden.cz/>

004 [online]. 02. 07. 2005. Dostupné z: <http://www.004.cz/>

Přílohy:

Příloha č. 1: Dotazník pro adolescenty

Dobrý den,

Tímto Vás prosím o vyplnění dotazníku k mé bakalářské práci na téma: „Postoj adolescentů k homosexualitě“. Vyplnění dotazníku zabere jen pár minut. Kdyby Vás k daným otázkám cokoliv napadlo, nebojte se a klidně tam dopište svůj názor.

Děkuji Karolina Bílková

	Pohlaví:	žena	muž
1. Máte ve svém okolí nějakého gaye nebo lesbičku?			
Ano	Ne		Nevím
2. Hovoří se u Vás doma o homosexualitě?			
Ano	Ne		
3. Hovoří se u Vás na škole o homosexualitě?			
Ano	Ne		
4. Jaký je Váš názor na registrované partnerství?			
Souhlasím s ním. Proč?			Nesouhlasím s ním. Proč?
5. Myslíte si, že homosexuálové skrývají svou sexuální orientaci?			
Ano	Ne		
6. Myslíte si, že homosexuálové mají mít možnost adoptovat si dítě?			
Ano	Ne (proč?)		
7. Myslíte si, že homosexuálové mají právo mít vlastní děti?			
Ano	Ne		
8. Kdybyste byl (a) gay nebo lesbička, co nejvíce by Vám vadilo?			
a) Nemít dítě			b) odsouzení společnosti

c) Neuzavřít sňatek d) jiné (prosím napište):

9. Myslíte si, že se o problematice homofobie (nenávisť k homosexuálům) hovoří dostatečně?

Ano Ne

10. Jaký je Váš názor na homosexualitu?

a) Je to nemoc b) Je to neovlivnitelný projev sexuality c) jiný (prosím uveďte):

11. Je podle Vašeho názoru naše společnost tolerantní k homosexualitě?

Spíše ne Spíše ano Ano Ne

12. Tvrzení: „Homosexuálové jsou hlavním zdrojem AIDS“:

Ano Ne

13. Myslíte, že homosexualita je vrozená?

Ano Ne

Příloha č. 2 Otázky pro homosexuály

Dobrý den,

Tímto Vás prosím o vyplnění pár otázek k mé bakalářské práci na téma: „Postoj adolescentů k homosexualitě“.

Děkuji Karolina Bílková

Pohlaví: žena muž Věk:

1. Rodinné zázemí (z jaké rodiny pocházíte, jak žijete nyní):

2. V kolika letech jste zjistil (a), že Vás přitahují osoby stejného pohlaví?

3. Myslíte si, že Vaši orientaci ovlivnil nějaký zážitek (zkušenost) v minulosti?

4. Ví Vaše rodina o Vaší orientaci?
Jestliže ano, jaká byla jejich reakce?

5. Ví Vaše okolí (přátelé, kolegové z práce, spolužáci) o Vaší orientaci?
Jestliže ano, jaká byla jejich reakce?

6. Setkal (a) jste se někdy s nepříjemnou situací, kvůli Vaší orientaci (nadávky)?

7. Pokud byste se měl (a) jít bavit, vyberete si raději běžný klub (diskotéka) nebo gay club?

8. Chcete uzavřít registrované partnerství? (Proč?)

9. Chcete adoptovat dítě?

10. Jaké máte plány do budoucna (založení rodiny, sňatek)?

